

TILASTO-
RAPORTTI

Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Pensioneringsåldern inom
arbetspensionssystemet i Finland

Effective retirement age in the Finnish
earnings-related pension scheme

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja
5/2007

Eläketurvakeskus • Pensionsmyndigheten

TILASTORAPORTTI

Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Pensioneringsåldern inom
arbetspensionssystemet i Finland

Effective retirement age in the Finnish
earnings-related pension scheme

Jari Kannisto
Maija Hiltunen

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja
5/2007

Eläketurvakeskus • Pensionsmyndigheten

TILASTORAPORTTI

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511

S-posti etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511

E-post förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS Finland

Tel. +358 10 7511

E-mail firstname.surname@etk.fi

Edita Prima Oy

Helsinki 2007

ISSN 1459-3823

ABSTRAKTI

Eläkepolitiikan yhdeksi keskeisimmistä tavoitteista on asetettu eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen 2–3 vuodella. Tämän pitkän aikavälin tavoitteen toteutumista seurataan 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla. Toisin kuin keskiarvoikä ja mediaani-ikä, odotteeseen ei vaikuta väestön ikärakenne. Näin ollen sen avulla voidaan tarkastella ajassa tapahtuvaa muutosta eläkkeellesiirtymisiässä. Eläkkeellesiirtymisiän odote on laskettu työeläkkeelle siirtyneistä. Vuoden 2006 tilastoluvut osoittavat, että työeläkeuudistus on edennyt arvioitua paremmin; eläkkeellesiirtymisikä ja ikääntyvien työssäkäynti ovat kasvaneet. Vuonna 2006 eläkkeellesiirtymisiän odote nousi 59,5 vuoteen. Kahtena edellisenä vuonna se oli 59,1 vuotta. Aikaisempina vuosina muutokset ovat olleet vähäisiä (vaihtelua 58,8 ja 59,1 vuoden välillä), joskin lievä nouseva trendi on ollut havaittavissa. Yksityisellä sektorilla odote nousi vuoden 2006 aikana 59,4 vuodesta 59,8 vuoteen ja julkisella sektorilla 59,2 vuodesta 59,7 vuoteen. Miehillä eläkkeellesiirtymisiän odote on hieman alhaisempi kuin naisilla.

SAMMANDRAG

Ett av pensionspolitikens viktigaste mål i Finland är att senarelägga pensioneringarna med 2–3 år. Hur detta långsiktiga mål realiseras uppföljs med hjälp av den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar. I motsats till genomsnittsåldern och medianåldern påverkas den förväntade pensioneringsåldern inte av befolkningens åldersstruktur. Sålunda bidrar denna med information om den tidsavhängiga förändringen i pensioneringsåldern. Den förväntade pensioneringsåldern har beräknats utifrån antalet nya arbetspensionerade. Statistiken för år 2006 visar att arbetspensionsreformen har överträffat förväntningarna; pensioneringsåldern och äldre anställdas arbetsgrad har ökat. År 2006 steg den förväntade pensioneringsåldern till 59,5 år. Under de två föregående åren var den 59,1 år. Under tidigare år har förändringarna varit små (variation mellan 58,8 och 59,1 år), även om man kunnat skönja en lindrigt stigande trend. Inom den privata sektorn ökade den förväntade pensioneringsåldern under år 2006 från 59,4 till 59,8 år och inom den offentliga sektorn från 59,2 till 59,7 år. För män var den förväntade pensioneringsåldern litet lägre än för kvinnor.

ABSTRACT

One of the main aims of Finnish pension policy is to postpone effective retirement by 2–3 years. The achievement of this long-term objective is monitored through the expected effective retirement age (expectancy) for 25-year-olds. In contrast to the average and the median age, the expectancy is not affected by the age structure of the population. Thus it can be used to monitor the change over time in the effective retirement age. The expected effective retirement age has been calculated based on the data for those who have retired on an earnings-related pension. The statistics for 2006 show that the earnings-related pension reform went better than expected; the effective retirement age and employment among ageing persons have increased. In 2006 the expected effective retirement age increased to 59.5 years. In the previous two years the expectancy was 59.1 years. In previous years the changes have been small (variation between 58.8 and 59.1 years), even though a slight increasing trend has been observed. In the private sector the expectancy increased during 2006 from 59.4 to 59.8 years and in the public sector from 59.2 to 59.7 years. For men the expected effective retirement age is slightly lower than for women.

LUKIJALLE

Tämä raportti sisältää tietoja keskeisimmistä eläkkeellesiirtymisikää kuvaavista tunnusluvuista Suomessa. Ne ovat eläkkeellesiirtymisiän keskiarvo, mediaani ja odote. Tunnusluvut on laskettu kaikista työeläkkeelle siirtyneistä vuosilta 1996–2006. Yksityisen sektorin osalta tarkastelu ulottuu vuoteen 1983.

Eläkkeellesiirtymisiän odote lasketaan eläkkeiden alkavuuksien avulla. Se täyttää eläkkeellesiirtymisikää kuvaavalle mittarille asetetut tavoitteet, koska se reagoi eläkkeiden alkavuuksiin heti ja oikeasuuntaisesti ja on väestön ikärakenteesta riippumaton.

Odotteesta on julkaistu ensimmäinen raportti kesäkuussa 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Eläketurvakeskuksen raportteja 2006:32). Eläkkeellesiirtymisiän problematiikkaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä on kuvattu myös Jari Kanniston tutkimuksessa *Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen* (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2006:1).

Tilastovuodesta 2003 lähtien on eläkkeellesiirtymisikää koskevia tilastoja julkaistu Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja -sarjassa. Tilasto on julkaistu myös englanninkielisenä Eläketurvakeskuksen Working Papers -sarjassa vuonna 2004 ja Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja -sarjassa vuonna 2006. Raportti julkaistaan nyt ensimmäistä kertaa kolmikielisenä, jollaisena se on vastaisuudessa suunniteltu tuotettavan vuosittain.

Pohjoismaisena yhteistyönä on tarkoitus tuottaa eläkkeellesiirtymisiästä yhteinen raportti vielä vuoden 2007 aikana. Raportissa eri maiden yhteismitallisiin aineistoihin sovelletaan samaa laskentakaavaa.

Tämän raportin sisällöstä vastaavat kehityspäällikkö Jari Kannisto ja tilastosuunnittelija Maija Hiltunen, joille julkaisun sisältöä koskevat kyselyt ja ehdotukset pyydetään osoittamaan. Raportin tekemisessä on ollut mukana myös tilastosuunnittelija Katariina Käkönen.

Helsingissä kesäkuussa 2007

Eläketurvakeskus

TILL LÄSAREN

Denna rapport redogör för de viktigaste måtten som beskriver pensioneringsåldern i Finland. Dessa är den genomsnittliga pensioneringsåldern, medianen och den förväntade pensioneringsåldern. De beskrivande måtten har uträknats utifrån alla som arbetspensionerats åren 1996–2006. För den privata sektorn sträcker sig granskningen till år 1983.

Den förväntade pensioneringsåldern beräknas med hjälp av pensioneringsfrekvensen. Denna fyller de krav som har ställts på ett mått som beskriver pensioneringsåldern, eftersom den reagerar på pensioneringsfrekvensen omedelbart och i rätt riktning och är oberoende av befolkningens åldersstruktur.

Den första rapporten om den förväntade pensioneringsåldern publicerades i juni 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Eläketurvakeskuksen raportteja 2006:32). Problematiken i anslutning till pensioneringsåldern och de faktorer som påverkar denna beskrivs också i Jari Kannistos undersökning *Eläkkeelle siirtymisiin mittaaminen* (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2006:1).

Sedan statistikåret 2003 har statistik om pensioneringsåldern publicerats i Pensionskyddscentralens serie *Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja*. År 2004 publicerades statistikrapporten även på engelska i Pensionskyddscentralens serie *Working Papers* och år 2006 i Pensionskyddscentralens serie *Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja*. Rapporten publiceras nu för första gången på tre språk; avsikten är att rapporten ska ges ut på samma sätt årligen.

Målet är att inom ramen för ett nordiskt samprojekt ta fram en gemensam rapport över pensioneringsåldern ännu år 2007. I rapporten tillämpas samma matematiska formel för de kommensurabla materialen från de olika länderna.

För innehållet i den här rapporten svarar utvecklingschef Jari Kannisto och statistikplanerare Maija Hiltunen; vardera tar gärna emot frågor och förslag om innehållet i publikationen. Också statistikplanerare Katariina Käkönen har varit med och utarbetat rapporten.

Helsingfors, juni 2007

Pensionsskyddscentralen

INTRODUCTION

The report contains data on the main indicators which describe the effective retirement age in Finland. These indicators are average, median and expected effective retirement age (expectancy). The indicators have been calculated based on the data for all those who retired on an earnings-related pension for the years 1996–2006. For the private sector the analysis extends to the year 1983.

The expected effective retirement age is calculated through the retirement risk. It achieves the objectives of an indicator which describes the effective retirement age since it reacts immediately to the retirement risk and in the right direction, and is independent of the age structure of the population.

The first report on the expectancy was published in June 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Finnish Centre for Pensions, Reports 2006:32). The issue of effective retirement age and the factors which affect it have also been described in Jari Kannisto's study *Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen* (Finnish Centre for Pensions, Studies 2006:1).

Starting in the statistical year 2003 statistics on the effective retirement age have been published in the series Statistical Report of the Finnish Centre for Pensions. In 2004 the statistics was also published in English in the series Working Papers of the Finnish Centre for Pensions and in 2006 in the series Statistical Report of the Finnish Centre for Pensions. The report is now for the first time published in three languages (Finnish, Swedish and English), and the plan is that it will in future be published annually in these three languages.

The plan is to publish a joint report on the effective retirement age in Nordic cooperation in 2007. In the report the same calculation formula is applied to the comparable data of the different countries.

The contents of this report are the responsibility of Jari Kannisto, Development Manager, and Maija Hiltunen, Statistics Planner, and any inquiries and suggestions regarding the contents should be directed to them. Katariina Käkönen, Statistics Planner, has also been involved in the writing of the report.

Helsinki, June 2007

Finnish Centre for Pensions

SISÄLTÖ

ABSTRAKTI	3
LUKIJALLE	5
1 Eläkkeellesiirtymisikä ja eläkkeellesiirtymisiän odote	13
Eläkkeellesiirtymisiän odotteen määritelmä ja laskutapa	13
Odotteelle asetetut vaatimukset	14
2 Eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys	15
Tulevaisuuteen vaikuttavat tekijät	16
3 Käytetyt käsitteet	17
4 Tilastojen tulkinnassa huomioon otettavia lakimuutoksia	18
5 Kuviot ja taulukot	37
I Eläkkeellesiirtymisikä	37
II Työeläkkeelle siirtyneet	45
III Työeläkevakuutetut	51

INNEHÅLL

SAMMANDRAG	3
TILL LÄSAREN	6
1 Pensioneringsålder och förväntad pensioneringsålder	20
Definition och beräkning av den förväntade pensioneringsåldern	20
Krav på den förväntade pensioneringsåldern	21
2 Den förväntade pensioneringsålderns utveckling	22
Faktorer som påverkar framtiden	23
3 Begrepp	24
4 Lagändringar som bör beaktas i tolkningen av statistiken	25
5 Figurer och tabeller	37
I Pensioneringsålder	37
II Nya arbetspensionerade	45
III Arbetspensionsförsäkrade	51

CONTENTS

ABSTRACT	4
INTRODUCTION	7
1 Effective retirement age and expected effective retirement age	28
<i>Definition and calculation mode of the expected effective retirement age</i>	28
<i>Requirements set for the expectancy</i>	29
2 Development of the expected effective retirement age	30
<i>Factors affecting the future</i>	31
3 Concepts used	32
4 Legislative changes to be taken into account in the analysis of the statistics	34
5 Figures and tables	37
I <i>Effective retirement age</i>	37
II <i>Persons retired on an earnings-related pension</i>	45
III <i>Persons insured for earnings-related pension benefits</i>	51

Taulukoissa käytetyt symbolit:

- ei tapauksia
- .. tietoa ei ole saatavissa tai sitä ei julkaista tapauksen vähäisyyden takia
- . tieto on loogisesti mahdoton

Använda symboler:

- inga fall
- .. uppgift ej tillgänglig eller utesluten p g a det ringa antalet fall
- . logiskt omöjligt

Symbols used in the tables:

- *Magnitude nil*
- .. *Data not available or not published due to small number of cases*
- . *Category not applicable*

Kuvioluettelo

1	Eläkkeellesiirtymisiän odote	
1.a	Kaikki työeläkkeelle siirtyneet	39
1.b	Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet	39
2	Eläkkeellesiirtymisiän odote sukupuolittain	
2.a	Kaikki työeläkkeelle siirtyneet	40
2.b	Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet	40
3	Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani	
3.a	Kaikki työeläkkeelle siirtyneet	41
3.b	Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet	41
4	Eläkkeellesiirtymisiän odote ikäluokittain	42
5	Osa-aikaeläkkeen vaikutus eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen	42
6	Työeläkkeelle vuonna 2006 siirtyneet	
6.a	Kaikki ikäryhmittäin	47
6.b	55–69-vuotiaat yksivuotisikäluokittain	47
7	Työeläkkeelle siirtyneet 55–69-vuotiaat iän mukaan	
7.a	Lukumäärä	48
7.b	Osuus työeläkevakuutetuista	48
8	Työeläkkeelle siirtyneet 55–69-vuotiaat sukupuolen mukaan	
8.a	Lukumäärä	49
8.b	Osuus työeläkevakuutetuista	49
9	Työeläkevakuutetut ikäryhmittäin	53
10	Työeläkevakuutetut iän mukaan vuonna 2006	53

Taulukkuuettelo

1	Eläkkeellesiirtymisiän odote 25- ja 50-vuotiaille	43
2	Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani	44
3	Työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan	50

Företeckning över figurer

1	Förväntad pensioneringsålder	
1.a	Alla nya arbetspensionerade	39
1.b	Nya pensionerade inom privata sektorn	39
2	Förväntad pensioneringsålder efter kön	
2.a	Alla nya arbetspensionerade	40
2.b	Nya pensionerade inom privata sektorn	40
3	Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median	
3.a	Alla nya arbetspensionerade	41
3.b	Nya pensionerade inom privata sektorn	41
4	Förväntad pensioneringsålder efter åldersgrupp	42
5	Deltidspensionens inverkan på den förväntade pensioneringsåldern	42
6	Nya arbetspensionerade år 2006	
6.a	Alla efter åldersgrupp	47
6.b	55–69-åriga efter enåriga åldersgrupper	47
7	Nya 55–69-åriga arbetspensionerade efter ålder	
7.a	Antal	48
7.b	Andel av arbetspensionsförsäkrade	48
8	Nya 55–69-åriga arbetspensionerade efter kön	
8.a	Antal	49
8.b	Andel av arbetspensionsförsäkrade	49
9	Arbetspensionsförsäkrade efter åldersgrupp	53
10	Arbetspensionsförsäkrade efter ålder år 2006	53

Företeckning över tabeller

1	Förväntad pensioneringsålder för 25- och 50-åringar	43
2	Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median	44
3	Nya arbetspensionerade efter pensionsslag	50

List of charts

1	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy)</i>	
1.a	<i>All persons retired on an earnings-related pension</i>	39
1.b	<i>Persons retired from the private sector</i>	39
2	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by gender</i>	
2.a	<i>All persons retired on an earnings-related pension</i>	40
2.b	<i>Persons retired from the private sector</i>	40
3	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median age</i>	
3.a	<i>All persons retired on an earnings-related pension</i>	41
3.b	<i>Persons retired from the private sector</i>	41
4	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by age group</i>	42
5	<i>Effect of the part-time pension on the expected effective retirement age</i>	42
6	<i>Persons having retired on an earnings-related pension in 2006</i>	
6.a	<i>All persons by age group</i>	47
6.b	<i>55–69-year-olds by one-year age groups</i>	47
7	<i>Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, by age</i>	
7.a	<i>Number</i>	48
7.b	<i>Share of the insured</i>	48
8	<i>Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, by gender</i>	
8.a	<i>Number</i>	49
8.b	<i>Share of the insured</i>	49
9	<i>Persons insured for earnings-related pension benefits by age group</i>	53
10	<i>Persons insured for earnings-related pension benefits by age in 2006</i>	53

List of tables

1	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy) for 25- and 50-years olds</i>	43
2	<i>Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median</i>	44
3	<i>Persons having retired on an earnings-related pension by pension benefit</i>	50

1 Eläkkeellesiirtymisikä ja eläkkeellesiirtymisiän odote

Eläkkeellesiirtymisiän perinteiset mittaustavat, aritmeettinen keskiarvo ja mediaani, soveltuvat huonosti ajassa tapahtuvan muutoksen mittaamiseen. Väestön ikääntyessä eläkkeelle siirtyvien keski-ikä nousee, vaikka ikäluokkakohtainen eläkkeiden alkavuus ei muuttuisi ollenkaan. Esimerkiksi eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä nousisi seuraavien kymmenen vuoden aikana noin vuodella, vaikka eläkkeiden alkavuus säilyisi ennallaan. Syynä tähän on Suomen väestön ikärakenne. Tänä aikana suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle.

Eläketurvakeskuksessa on kehitetty eläkkeellesiirtymisiän mittaamiseen tunnusluku, jota nimitetään eläkkeellesiirtymisiän odotteeksi. Se kuvaa eläkkeelle siirtymisen iässä tapahtuvaa kehitystä. Se reagoi heti ja oikeasuuntaisesti eläkkeiden alkavuudessa tapahtuvaan muutokseen. Väestön ikärakenne ei vaikuta odotteeseen. Odote otettiin käyttöön vuonna 2003. Yksityisen sektorin osalta eläkkeellesiirtymisiän odote on laskettu vuodesta 1983 ja koko työeläkejärjestelmän osalta vuodesta 1996 lähtien.

Odote lasketaan sekä 25- että 50-vuotiaalle. 25-vuotiaan odotetta käytetään yleisenä tunnuslukuna, koska se kuvaa koko työeläkevakuutettua väestöä, joka on jo pääosin mukana työelämässä.

Eläkkeelle siirtyvistä vain vähän yli 10 prosenttia on alle 50-vuotiaita. Sairaudet ja vammat ovat tässä joukossa usein sellaisia, ettei työnteon jatkaminen ole enää mahdollista. 50-vuotiaan odotteen laskemista voidaankin perustella sillä, että 50 vuotta täyttäneiden eläkehakuisuuteen voidaan vaikuttaa eläkepolitiikalla.

Norjassa lasketaan eläkkeellesiirtymisikää vastaavalla tavalla elinajan odotteen pohjalta rakennetulla tunnusluvulla. Sen kehittäminen aloitettiin samoihin aikoihin kuin Suomessa. Toisistaan tietämättä molemmissa maissa päädyttiin periaatteiltaan samaan kaavaan. Myös Ruotsissa on nykyisin käytössä sama tunnusluku. Norjan ja Ruotsin käyttämissä kaavoissa on pieniä eroja yksityiskohdissa verrattuna suomalaiseseen, mutta periaate on sama. Vuonna 2005 perustettiin työryhmä selvittämään yhteispohjoismaista laskentakaavaa ja yhteismitallista tilastoaineistoa. Tavoitteena on tuottaa yhteinen raportti vuoden 2007 aikana.

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen määritelmä ja laskutapa

Eläkkeellesiirtymisiän odote kuvaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää, joka muodostuu tietynikäisille vakuutetuille, kun oletetaan, että ikäluokittainen eläkealkavuus ja kuolevuus säilyvät tarkasteluvuoden tasolla.

Eläkkeellesiirtymisiän odote saadaan siten, että ensin lasketaan vakuutettujen kuolevuus ja eläkealkavuus jokaiselle ikäluokalle tarkasteluvuoden aikana. Näitä osuuksia käyttäen voidaan laskea, kuinka moni valitun kokoisesta ja ikäisestä vakuutettujen joukosta (vaikkapa 100 000 25-vuotiaasta) siirtyisi vuoden kuluessa eläkkeelle. Vuotta vanhempana jäljellä olevien vakuutettujen määrä saadaan vähentämällä alkuperäisestä määrästä eläkkeelle siirtyneet ja kuole-

vuoden avulla laskettu kuolleiden määrä. Jatkamalla näin vuosi kerrallaan vanhuuseläkeikään saakka saadaan laskennalliset eläkkeelle siirtyvien lukumäärät kaikille ikäluokille. Näistä laskennallisista eläkkeelle siirtymisistä laskettu keski-ikä on eläkkeellesiirtymisiän odote.

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen laskentakaava:

Eläkkeelle siirtymisen todennäköisyys iässä j saadaan kaavasta:

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

ja eläkkeellesiirtymisiän odote on lukujen A_j ikäkeskiarvo:

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = eläkealkavuus iässä j

y_j = kuolemanvaara iässä j

m = valittu lähtökä

Suomessa vuoden 2004 loppuun asti yleinen eläkeikä oli 65 vuotta. Tämän vuoksi kaavan pääteikä oli vuonna 2004 ja sitä aiemmin 65 vuotta. Vuoden 2005 alusta yleinen eläkeikäraja muuttui siten, että vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti ikävälillä 63–68 vuotta. Tästä syystä odotteen laskentakaavan yläikäraja nostettiin 70 ikävuoteen vuodesta 2005 lähtien. Aikasarjoja ei kuitenkaan ole tämän vuoksi katkaistu, koska pääteikärajan nostamisen 65 vuodesta 70 vuoteen on arvioitu nostavan odotetta vain noin 0,1 vuodella.

Odotteelle asetetut vaatimukset

- Tunnusluku reagoi oikein eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin. Se laskee, jos eläkkeiden alkavuus nousee jossakin vanhuuseläkeikää nuoremmassa ikäluokassa ja nousee, jos eläkkeiden alkavuus laskee.
- Tunnusluku reagoi vain eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin. Siihen eivät saa vaikuttaa väestölliset ilmiöt kuten väestön ikärakenne.
- Tunnusluku reagoi välittömästi eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin, koska laskelmat perustuvat alkaneisiin eläkkeisiin. Jos laskelmat tehtäisiin eläkkeellä olevien pohjalta, muutokset näkyisivät tuloksissa hitaasti.

- Tunnusluvun laskemisessa tarvittava tilastomateriaali on saatavilla. Eläketurvakeskuksessa ylläpidetään keskitettyä rekisteriä kaikista työeläkkeistä ja työeläkevakuutetuista, mikä mahdollistaa alkavuusperusteisen tarkastelun.

Eläkkeellesiirtymisiän odote täyttää hyvin edellä esitetyt neljä perusvaatimusta. Lisävaatimukseksi voitaisiin vielä asettaa esim. kansainvälinen vertailtavuus. Vertailukelpoisen aineiston saaminen on kuitenkin ongelmallista. Myöskään pienelle perusjoukolle ei ole mielekäästä laskea odotetta, koska alkaneiden eläkkeiden määrän perusjoukon kussakin ikäluokassa tulee kuvata eläkkeellesiirtymisen todennäköisyyttä. Tämä vaatimus asettaa peruspopulaation jo niin suureksi, että esimerkiksi yksittäisen yrityksen henkilöstöstä odotteen laskeminen ei ole mielekäästä.

2 Eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys

Vuonna 2006 eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 59,5 vuotta. Nousua edellisestä vuodesta oli 0,4 vuotta. Vastaava 0,4 vuoden nousu oli myös 50-vuotiaan odotteessa, joka vuonna 2006 oli 61,5 vuotta. Sen sijaan vuosien 2004 ja 2005 odoteluvut olivat samat: 25-vuotiaan odote 59,1 vuotta ja 50-vuotiaan odote 61,1 vuotta.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen myötä tuli kaikille mahdollisuus siirtyä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle jo 63 vuoden iässä aiemman 65 vuoden sijaan. Ensimmäisen vuoden aikana tätä uudistuksen tuomaa mahdollisuutta käytti 63–64-vuotiaana arviolta 11 000 henkilöä. Ilman näitä eläkkeelle siirtyneitä odotteen arvo olisi vuonna 2005 ollut 0,2 vuotta korkeampi. Vuonna 2006 eläkkeelle siirtyminen 63–64-vuotiaiden ikäryhmässä kuitenkin vähentyi ja työssäkäynti lisääntyi. Tästä syystä odotteen arvo kääntyi nyt selvään nousuun.

Vuosina 1996–2005 muutokset eläkkeellesiirtymisiän odotteessa ovat olleet pieniä. Kuitenkin 2000-luvun alusta alkaen voidaan havaita odotteessa lievä nouseva suunta. Se selittyy lähinnä yli 50-vuotiaiden kohdalla tapahtuneella myönteisellä kehityksellä. Erityisesti 60 vuotta täyttäneiden työllisyys on kasvanut ja eläkkeelle siirtyminen myöhentynyt. 50-vuotiaiden odote on noussut 2000-luvun aikana jo yhdellä vuodella. Tämä nousu näkyy luonnollisesti myös 25-vuotiaan odotteessa vaikkakin lievempänä.

Yksityisellä sektorilla 25-vuotiaan sekä 50-vuotiaan odote kasvoi vuonna 2006 0,4 vuodella. Julkisella sektorilla kasvua oli hiukan enemmän eli 25-vuotiaan odote kasvoi 0,5 vuotta ja 50-vuotiaan 0,6 vuotta.

Vuonna 2006 yksityisellä sektorilla 25-vuotiaan odote oli 59,8 vuotta. Alimmillaan odote oli vuonna 1986 (56,6 vuotta). Tuolloin yksityisellä sektorilla tulivat voimaan joustavan eläkeikäjärjestelyn eläkelait, yksilöllinen varhaiseläke ja varhennettu vanhuuseläke. Myös 50-vuotiaan odote (61,8 vuotta vuonna 2006) on ollut selkeästi nousussa vuoden 1986 sukelluksen (58,4 vuotta) jälkeen.

Ero miesten ja naisten välillä on viime vuosina selvästi pienentynyt. Aiemmin naisilla odotetta painoi alaspäin aikaisempien eläkejärjestelyjen mukaiset miehiä alhaisemmat eläkeiät. Tällaiset järjestelyt olivat varsin yleisiä ennen tasa-arvolain voimaantuloa. Eroa on kuitenkin vielä jonkin verran nähtävissä kuvioista 4 sivulla 42, jossa on esitetty työeläkkeelle siirtyneiden odote kaikille ikäluokille 25 vuodesta alkaen. Siitä näkyy, että iän mukaan tilanne muuttuu niin, että naisten odote on korkeammalla tasolla noin 50 vuoden ikään saakka, minkä jälkeen se on alhaisempi kuin miesten. Nuoremmilla miehillä odotteen alhaisempi arvo selittyy sillä, että naisissa ikäluokissa miesten työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus on korkea naiseen verrattuna. Ero tasoittuu iän myötä.

Tulevaisuuteen vaikuttavat tekijät

Eläkepolitiikassa keskeiseksi pitkän aikavälin tavoitteeksi asetettua eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä 2–3 vuodella seurataan 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla. Eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen vaikuttavat kuitenkin useat tekijät. Tämän vuoksi on vaikea arvioida sitä, milloin asetettu tavoite toteutuu.

Vuoden 2005 alussa voimaan tulleen eläkeuudistuksen uskotaan joka tapauksessa nostavan eläkkeellesiirtymisikää. Vuonna 2004 Eläketurvakeskuksessa tehtiin arvioita eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehityksestä lähivuosille. Tuolloin odotteen arvioitiin nousevan vuoden 2003 tasosta selvästi, koska uudistus sisälsi useita eläkkeellesiirtymisiän myöhentämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Tällaisia ovat mm. taloudelliset kannustimet: mitä pitempään ikävälillä 63–68 työskentelee, sitä suuremmaksi vanhuuseläke muodostuu ns. kannustinkarttuman vuoksi. Arvio oli, että odote nousisi 0,7 vuodella vuoteen 2010 mennessä. Vastaavasti vuoteen 2015 mennessä nousua olisi 1,2 vuotta.

Nyt näyttää siltä, että odote nousee jopa ennakoitua ripeämmin. Keskeiset mittarit osoittavat, että ikääntyneiden työllisyyden ja eläkkeelle siirtymisen kehitys ovat viime vuosina olleet tavoitteiden suuntaisia. Tällä hetkellä näköpiirissä ei myöskään ole tekijöitä, jotka katkaisisivat myönteisen kehityksen. Talouden ja työllisyyden kehitys ovat tässä kuitenkin avainasemassa.

Eläkeuudistuksen myötä työttömyyseläke omana eläkemuotonaan tulee päättymään siirtymäkauden jälkeen. Myös tällä arvioidaan tulevaisuudessa olevan eläkkeelle siirtymistä myöhentävä vaikutus. Työttömyyseläke on pitkään ollut merkittävä eläkkeellesiirtymisreitti (ks. kuviot 6.a ja 6.b sivulla 47 sekä taulukko 3 sivulla 50).

Eläkkeellesiirtymisiän odotetta korottava vaikutus on myös sillä, että osa-aikaeläkkeelle siirtyneitä ei katsota eläkkeelle siirtyneiksi. Heidän katsotaan siirtyvän eläkkeelle vasta silloin, kun he siirtyvät osa-aikaeläkkeen jälkeen jollekin muulle eläkkeelle, useimmiten vanhuuseläkkeelle. Osa-aikaeläkkeellä olevat katsotaan vakuutetuiksi, koska osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää työntekoa.

Osa-aikaeläkkeen vaikutuksen arvioimiseksi kuviossa 5 sivulla 42 on esitetty odotteen tulos myös siten, että osa-aikaeläkeläiset on otettu laskelmassa huomioon puoliksi eläkeläisinä ja

puoliksi työssä olevina. Vaikutus odotteeseen on alle puoli vuotta. Vuonna 2006 osaaikaeläkettä saavia oli runsaat 30 000.

Odotetta korottava tekijä on myös julkisen sektorin alennettujen eläkeikien väheneminen. Julkiselta puolelta eläkkeelle siirtyvistä osalla on edelleen ns. henkilökohtainen tai ammatillinen eläkeikä.

3 Käytetyt käsitteet

Eläkkeellesiirtymisikää kuvataan kolmella keskiluvulla: **eläkkeellesiirtymisiän odote**, **mediaani** ja **keskiarvoikä**. Eläkkeellesiirtymisiän odotteen laskentakaava on selostettu sivulla 14. Mediaani-ikä on aineiston keskimäinen havainto, ts. puolet eläkkeelle siirtyneistä on tätä nuorempia ja puolet vanhempia. Keskiarvoikä on eläkkeelle siirtyneiden ikien aritmeettinen keskiarvo. Mediaanin ja keskiarvoian laskemisessa käytetään ikää eläkkeen alkaessa.

Edellä esitetyt keskiluvut kuvaavat eläkkeellesiirtymisikää eri tavoin ja sopivat näin ollen eri käyttötarkoituksiin. Siksi on perusteltua julkaista jatkossakin kaikkia kolmea keskilukua. Esimerkiksi kansainvälisissä vertailuissa käytetään yleisimmin keskiarvoa. Keskiarvo on myös kaikkien tuntema keskiluku ja sen vuoksi usein käytetty. Toisaalta, koska eläkkeellesiirtymisiän jakauma on hyvin vino, keskimäinen havainto eli mediaani kuvaa hyvin tyypillistä eläkkeellesiirtymisikää. Odote puolestaan mittaa parhaiten ajassa tapahtuvaa muutosta eläkkeellesiirtymisiässä.

Tilastovuonna **työeläkkeelle siirtyneeksi** katsotaan henkilö, jonka omaan työuraan perustuva eläke (muu kuin osa-aikaeläke) alkoi ko. vuoden aikana tai jonka eläkeoikeus on alkanut aiemmin, mutta eläkepääätös on tehty vasta tilastovuonna. Lisäksi edellytetään, että henkilö ei ole saanut omaan työuraan perustuvaa eläkettä (ei koske osa-aikaeläkettä) ainakaan kahteen vuoteen. Eläkelajikohtaisissa luvuissa edellytetään, että henkilö ei ole saanut ko. lajin mukaista eläkettä kahteen vuoteen. Kaikkien työeläkkeelle siirtyneiden ja vanhuuseläkkeelle siirtyneiden kohdalla edellytetään, että henkilö ei ole saanut minkään lajin mukaista omaan työuraan perustuvaa eläkettä (ei koske osa-aikaeläkettä) kahteen vuoteen. Ts. vanhuuseläkkeelle siirtyneissä ovat mukana vain suoraan tai osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet, mutta ei muilta eläkkeiltä siirtyneitä. Perhe-eläkkeet eivät ole tarkastelussa mukana lainkaan.

Sektorikohtaisesti tarkastelu tehdään aina kyseisen sektorin kannalta eli eläkkeelle siirtymistä pääteltäessä tutkitaan vain kyseisen sektorin eläkkeitä. Koko työeläkejärjestelmän kohdalla edellytetään, että henkilöllä ei ole ollut eläkettä kummaltakaan sektorilta kahteen vuoteen.

Työeläkevakuutetuilla tarkoitetaan tässä julkaisussa eläketurvan piiriin kuuluvia henkilöitä, jotka eivät saa omaan työuraan perustuvaa eläkettä (pois lukien osa-aikaeläke). Tarkasteluvuoden työeläkevakuutettu väestö lasketaan edellisen vuoden lopun työeläkevakuutetuista.

Työeläkejärjestelmä koostuu yksityisestä ja julkisesta sektorista. Työeläkevakuutetuista noin kolme neljästä työskentelee yksityisellä sektorilla ja joka kolmas julkisella sektorilla. Vuoden aikana molemmilla sektoreilla työskenteleviä vakuutettuja on noin 6 prosenttia.

Yksityiseen sektoriin vuonna 2006 kuuluvat:

- Työntekijäin eläkelaki TEL
- Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki LEL
- Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki TaEL
- Merimieseläkelaki MEL
- Yrittäjien eläkelaki YEL
- Maatalousyrittäjien eläkelaki MYEL
- Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta LUTUL

Julkiseen sektoriin kuuluvat:

- Valtion työntekijäin eläkelaki VEL
- Kunnallinen eläkelaki KuEL
- Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki KiEL

Julkisen sektorin eläkkeitä ovat lisäksi valtion, kuntien ja kirkon vanhojen lakien mukaiset eläkkeet, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin toimihenkilöiden eläkkeet sekä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen maksamat eläkkeet. Julkisen sektorin eläkkeisiin kuuluvat myös kansanedustajien ja valtioneuvoston jäsenten eläkkeet.

4 Tilastojen tulkinnessa huomioon otettavia lakimuutoksia

- 1.1.1986 Yksityisellä sektorilla tulivat voimaan yksilöllinen varhaiseläke (alaikäraja 55 vuotta) ja varhennettu vanhuuseläke (alaikäraja 60 vuotta).
- Yksityisellä sektorilla tuli voimaan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki (TaEL).
- Työttömyyseläkkeen ikäraja päätettiin palauttaa 55 vuodesta 60 vuoteen siten, että uusia ikäluokkia ei enää oteta työttömyyseläkkeen piiriin. Seuraavan kerran uusi ikäluokka pääsi työttömyyseläkkeelle vasta vuonna 1991 täytettyään 60 vuotta.
- 1.1.1987 Yksityisellä sektorilla tuli voimaan osa-aikaeläke (alaikäraja 60 vuotta).
- 1.7.1989 Julkisella sektorilla tulivat voimaan yksilöllinen varhaiseläke (alaikäraja 55 vuotta), varhennettu vanhuuseläke (alaikäraja 58 vuotta) ja osa-aikaeläke (alaikäraja 58 vuotta).
- 1.1.1991 Merimieseläkelakia (MEL) muutettiin siten, että Merimieseläkekassa liitettiin yksityisen sektorin vastuunjakojärjestelmään.
- 1.1.1994 Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen (vuoden 1939 jälkeen syntyneillä). Samanaikaisesti yksilöllisen varhaiseläkkeen saa-

misen ehtoja jonkin verran lievennettiin. Vastaavasti työttömyyseläkkeen saamisen ehtoja kiristettiin.

Osa-aikaeläkkeen ikäraja laski myös yksityisellä sektorilla 58 vuoteen.

- 1.1.1998 TaEL uudistettiin koskemaan kaikkea vähäistäkin yksityisen puolen työtä eli tuli voimaan ns. "pätkätyölaki", joka laajensi vakuutettujen piiriä. Vastaavat muutokset tehtiin myös julkisen sektorin työeläkelakeihin.
- 1.7.1998 Osa-aikaeläkkeen ikäraja laski väliaikaisesti 58 vuodesta 56 vuoteen.
- 1.1.2000 Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 58 vuodesta 60 vuoteen vuoden 1943 jälkeen syntyneillä. Julkisella sektorilla vuosina 1944–1946 syntyneillä ikäraja voi tietyin edellytyksin olla myös 58 vuotta ja vuonna 1947 syntyneillä 59 vuotta.
- Työttömyyseläkkeen saamisen ehdoista poistui ns. tulevan ajan vaatimus.
- 1.1.2003 Osa-aikaeläkkeen ikärajan väliaikainen alennus poistui, ja ikäraja palautui 58 vuoteen kaikilla vuoden 1946 jälkeen syntyneillä.
- 1.1.2004 Yksilöllisen varhaiseläkkeen voi saada enää vain vuonna 1943 tai sitä ennen syntyneet, julkisella sektorilla tietyin edellytyksin myös vuosina 1944–1947 syntyneet.
- 1.1.2005 Kaikki 18–67-vuotiaana tehty työeläkelaeissa vakuutamisvelvollisuudelle asetetut ehdot täyttävä työ on vakuutettava, myös eläkkeen rinnalla tehty työ. Aiemmin työntekijäin eläkelaeissa alaikäraja oli 14 vuotta ja vakuutamisvelvollisuus päättyi viimeistään 65 vuoden iän täyttämiseen.
- Kaikki 18–67 vuotiaana tehty työ kartuttaa eläkettä. Työeläkevakuutetulla on eläketapahtuman sattuessa oikeus eläkkeeseen, jos työhistorian aikana ansioiden yhteismäärä on ylittänyt laissa säädetyn rajamäärän. Aiemmin alle 23-vuotiailla oikeus eläkkeeseen edellytti, että heille oli kertynyt lain piiriin kuuluvaa työskentelyaikaa vähintään 12 kuukautta.
- Vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti 63–68-vuotiaana.
- Työttömyyseläkkeeseen ei ole enää oikeutta vuoden 1949 jälkeen syntyneillä.

1 Pensioneringsålder och förväntad pensioneringsålder

De traditionella måtten på pensioneringsåldern, det aritmetiska medeltalet och medianen lämpar sig dåligt för att mäta en förändring i tiden. När befolkningen åldras ökar medelåldern för dem som pensioneras, även om den åldersklassrelaterade pensioneringsfrekvensen inte alls skulle förändras. Till exempel skulle medelåldern för de nypensionerade under de tio följande åren stiga med cirka ett år, även om pensioneringsfrekvensen skulle förbli densamma. Orsaken är den finländska befolkningens åldersstruktur. Under denna tid pensioneras de stora åldersklasserna.

För att mäta pensioneringsåldern har Pensionsskyddscentralen tagit fram ett beskrivande mått som kallas förväntad pensioneringsålder. Måttet beskriver hur pensioneringsåldern utvecklas. Det reagerar omedelbart och i rätt riktning på en förändring i pensioneringsfrekvensen. Befolkningens åldersstruktur påverkar inte den förväntade pensioneringsåldern. Måttet togs i bruk år 2003. För den privata sektorns del har den förväntade pensioneringsåldern beräknats sedan år 1983 och för hela arbetspensionssystemets del sedan år 1996.

Den förväntade pensioneringsåldern beräknas för både 25- och 50-åringar. Den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar används som allmänt beskrivande mått, eftersom det beskriver hela den del av den arbetspensionsförsäkrade befolkningen som till största delen redan är i arbetslivet.

Av dem som nypensioneras är endast litet över 10 procent yngre än 50 år. Sjukdomarna och kroppsskadorna i den här gruppen är ofta sådana att det inte längre går att fortsätta arbeta. Beräkningen av den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar kan motiveras med att 50 år fyllda personers fokusering på pension kan påverkas genom pensionspolitiken.

I Norge beräknas pensioneringsåldern på motsvarande sätt utifrån ett beskrivande mått på basis av den förväntade livstiden. Måttet började utvecklas vid samma tid som i Finland. Utan att veta om varandra stannade vardera landet för principiellt samma formel. Också Sverige använder numera samma beskrivande mått. Detaljerna i de norska och svenska formlerna skiljer sig litet från den finländska, men principen är densamma. År 2005 tillsattes en arbetsgrupp för att ta fram en beräkningsformel och ett jämförbart statistikmaterial på samnordisk nivå. Målet är att utarbeta en gemensam rapport år 2007.

Definition och beräkning av den förväntade pensioneringsåldern

Den förväntade pensioneringsåldern beskriver den genomsnittliga pensioneringsåldern för försäkrade i en viss ålder med antagandet att den åldersklassrelaterade pensioneringsfrekvensen och mortaliteten kvarstår på granskningsårets nivå.

Den förväntade pensioneringsåldern fås sålunda att man först räknar ut de försäkrades mortalitet och pensioneringsfrekvensen för varje åldersklass under granskningsåret. Med hjälp

av dessa andelar kan man räkna hur många som i en till storleken bestämd mängd bestående av försäkrade i en viss ålder (exempelvis 100 000 stycken 25-åringar) skulle pensioneras inom ett år. Antalet återstående försäkrade som är ett år äldre fås genom att man från det ursprungliga antalet subtraherar de nypensionerade och antalet avlidna som uträknats utifrån mortaliteten. Då man på samma sätt fortsätter ett år i sänder fram till åldern för ålderspension får man för samtliga åldersklasser fram det kalkylmässiga antalet personer som pensioneras. Medelåldern på basis av dessa kalkylmässiga nypensioneringar utgör den förväntade pensioneringsåldern.

Formel för beräkning av den förväntade pensioneringsåldern:

Pensioneringssannolikheten i åldern j fås genom följande formel:

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

Den förväntade pensioneringsåldern är åldersmedeltalet för siffrorna A_j :

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = pensioneringsfrekvensen i åldern j

y_j = dödsrisken i åldern j

m = vald utgångsålder

Fram till slutet av år 2004 var den allmänna pensionsåldern i Finland 65 år. Därför var slutåldern i formeln år 2004 och före det 65 år. I början av år 2005 ändrades den allmänna pensionsåldersgränsen så att man kan gå i ålderspension flexibelt i åldern 63–68 år. Därför höjdes den övre åldersgränsen i formeln för beräkning av den förväntade pensioneringsåldern till 70 år i början av år 2005. Tidsserierna har dock inte avskurits på grund av detta, eftersom det har bedömts att höjningen av slutåldersgränsen från 65 till 70 år höjer den förväntade pensioneringsåldern med endast cirka 0,1 år.

Krav på den förväntade pensioneringsåldern

- Det beskrivande måttet reagerar på rätt sätt på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Måttet sjunker, om pensioneringsfrekvensen i någon ålderklass före ålderspensioneringen stiger och stiger, om pensioneringsfrekvensen sjunker.
- Det beskrivande måttet reagerar endast på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Måttet får inte påverkas av befolkningsrelaterade fenomen, såsom befolkningens åldersstruktur.

- Det beskrivande måttet reagerar omedelbart på förändringar i pensioneringsfrekvensen, eftersom kalkylerna grundar sig på de pensioner som har börjat löpa. Om kalkylerna gjordes utifrån de redan pensionerade, skulle förändringarna synas långsamt i resultatet.
- Det statistiska material som behövs i kalkylerna är tillgängligt. Pensionsskyddscentralen upprätthåller ett centralregister över alla arbetspensioner och arbetspensionsförsäkrade, vilket möjliggör en frekvensbaserad granskning.

Den förväntade pensioneringsåldern fyller mycket väl de fyra ovan nämnda grundförutsättningarna. Ett krav som ytterligare kunde tilläggas vore till exempel internationell jämförbarhet. Att få jämförbart material är dock problematiskt. Det är inte heller ändamålsenligt att för en liten population beräkna den förväntade pensioneringsåldern, eftersom antalet löpande pensioner i varje åldersklass inom populationen bör beskriva pensioneringssannolikheten. Redan detta krav resulterar i en så stor population, att det inte är ändamålsenligt att beräkna den förväntade pensioneringsåldern för personalen i ett enskilt företag.

2 Den förväntade pensioneringsålderns utveckling

År 2006 var den förväntade pensioneringsåldern inom arbetspensionssystemet 59,5 år. Ökningen från året innan var 0,4 år. År 2006 ökade den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar likaså med 0,4 år till 61,5 år. Däremot var siffrorna för den förväntade pensioneringsåldern år 2004 och 2005 desamma: för 25-åringar 59,1 år och för 50-åringar 61,1 år.

Från och med pensionsreformen år 2005 har alla – utan att få mindre pension – kunnat ålderspensionera sig i 63 års ålder mot tidigare 65 år. Under det första året utnyttjade uppskattningsvis 11 000 personer i åldern 63–64 år denna möjlighet. Utan dessa pensioneringar skulle den förväntade pensioneringsåldern år 2005 ha varit 0,2 år högre. Bland 63–64-åringar minskade pensioneringarna dock år 2006 medan arbetandet ökade. Därför började den förväntade pensioneringsåldern nu stiga tydligt.

Under åren 1996–2005 har förändringarna i den förväntade pensioneringsåldern varit små. Ändå kan man sedan början av 2000-talet skönja en lindrigt stigande trend i den förväntade pensioneringsåldern. Detta beror närmast på den positiva utvecklingen för över 50-åringar. I synnerhet sysselsättningen för 60 år fyllda har ökat och pensioneringarna senarelagts. Under 2000-talet har den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar redan ökat med cirka ett år. Denna ökning återspeglas naturligtvis också i den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar, om än lindrigare.

Inom den privata sektorn ökade den förväntade pensioneringsåldern år 2006 för både 25- och 50-åringar med 0,4 år. Ökningen var litet större inom den offentliga sektorn, där den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar steg med 0,5 år och för 50-åringar med 0,6 år. År 2006 var den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar inom den privata sektorn 59,8

år. År 1986 var den förväntade pensioneringsåldern lägst (56,6 år). Inom den privata sektorn infördes då pensionslagarna om flexibla pensionsåldersarrangemang, den individuella förtidspensionen och den förtida ålderspensionen. Också den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar (61,8 år 2006) har klart ökat sedan djupdykningen år 1986 (58,4 år).

Skillnaden mellan män och kvinnor har klart minskat under de senaste åren. Tidigare pressades kvinnornas förväntade pensioneringsålder ner av att kvinnorna enligt de tidigare pensionsarrangemangen hade lägre pensioneringsåldrar än män. Sådana arrangemang var mycket vanliga innan jämlikhetslagen trädde i kraft. En viss skillnad står dock att se i figur 4 på sida 42, som visar den förväntade pensioneringsåldern i alla åldersklasser från och med 25 års ålder. Figuren visar att situationen förändras med åldern så att kvinnornas förväntade pensioneringsålder är högre fram till 50 års ålder, varefter den är lägre än för män. För yngre män beror den lägre förväntade pensioneringsåldern på att invalidpensionsfrekvensen för män i dessa åldersklasser är hög i relation till kvinnorna. Skillnaden jämnas ut med åldern.

Faktorer som påverkar framtiden

Pensionspolitikens centrala mål att på lång sikt senarelägga pensioneringarna med 2–3 år följs upp med hjälp av den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar. Den förväntade pensioneringsåldern påverkas dock av flera faktorer. Därför är det svårt att bedöma när målet nås.

Pensionsreformen i början av år 2005 antas i vilket fall som helst höja pensioneringsåldern. År 2004 bedömde Pensionsskyddscentralen den förväntade pensioneringsålderns utveckling under de närmaste åren. Då bedömdes den förväntade pensioneringsåldern stiga tydligt från nivån år 2003, eftersom reformen innefattade en rad åtgärder som skulle senarelägga pensioneringarna. Sådana var bl.a. ekonomiska drivfjädrar: ju längre man arbetar i åldern 63–68 år desto större blir ålderspensionen tack vare den s.k. bonustillväxten. Man uppskattade att den förväntade pensioneringsåldern skulle stiga med 0,7 år fram till år 2010. På motsvarande sätt skulle ökningen fram till år 2015 uppgå till 1,2 år.

Nu verkar det som om ökningen skulle ske ännu snabbare. De viktigaste mätarna visar att utvecklingen för äldre arbetstagares sysselsättning och pensioneringar under de senaste åren har gått i den målsatta riktningen. För närvarande finns inte heller i sikte några sådana faktorer som skulle bryta den positiva utvecklingen. Ekonomi- och sysselsättningsutvecklingen spelar här dock en nyckelroll.

I och med pensionsreformen kommer arbetslöshetspensionen som en egen pensionsform att upphöra efter en övergångsperiod. Även detta bedöms senarelägga pensioneringarna framöver. Arbetslöshetspensionen har länge varit en viktig väg till pensionering (se figurerna 6.a och 6.b på sida 47 samt tabellen 3 på sida 50)

En omständighet som höjer den förväntade pensioneringsåldern är också att deltidspensionerade inte anses vara pensionerade. Dessa anses gå i pension först när de efter

deltidspensionen går i någon annan pension, oftast ålderspension. De deltidspensionerade betraktas som försäkrade, eftersom det krävs arbete för att få deltidspension.

För att man ska kunna bedöma deltidspensionens inverkan presenteras i figur 5 på sida 42 den förväntade pensioneringsåldern även sålunda att deltidspensionärerna har beaktats i beräkningen som delvis pensionärer och delvis sysselsatta. Effekten på den förväntade pensioneringsåldern är mindre än ett halvt år. År 2006 fanns det drygt 30 000 deltidspensionärer.

Något som också höjer den förväntade pensioneringsåldern är att de lägre pensionsåldrarna inom den offentliga sektorn har minskat. En del av dem som pensioneras från den offentliga sektorn har alltså en s.k. personlig eller yrkesrelaterad pensionsålder.

3 Begrepp

Pensioneringsåldern beskrivs med tre medeltal: **förväntad pensioneringsålder**, **median** och **genomsnittsålder**. Formeln för hur den förväntade pensioneringsåldern beräknas finns på sida 21. Medianåldern är den mittersta observationen i materialet och innebär att hälften av de nypensionerade är yngre och hälften äldre än detta. Genomsnittsåldern är det aritmetiska medeltalet för de nypensionerades ålder. När medianen och genomsnittsåldern räknas används åldern vid pensioneringens början.

Medeltalen ovan beskriver pensioneringsåldern på olika sätt och passar således för olika ändamål. Därför är det motiverat att även framöver publicera alla tre medeltal. Till exempel i internationella jämförelser används oftast medeltalet. Medeltalet är även det genomsnittstal som alla känner till och som därför används ofta. Eftersom pensioneringsålderns fördelning är mycket snedvriden, beskriver den mittersta observationen å andra sidan mycket väl den typiska pensioneringsåldern. Den förväntade pensioneringsåldern mäter å sin sida bäst förändringen i pensioneringsåldern i tiden.

Med **arbetspensionerade** under statistikåret avses personer vilkas pension på basis av den egna yrkesbanan (annan än deltidspension) började under det aktuella året och vilkas pensionsrätt har börjat tidigare, men för vilka beslutet om pension tagits först under statistikåret. Dessutom förutsätts det att personen inte har fått pension på basis av den egna yrkesbanan (gäller inte deltidspension) åtminstone på två år. I siffrorna för de olika pensionslagen förutsätts att personen inte har fått pension enligt respektive slag i fråga på två år. I fråga om samtliga arbetspensionerade och ålderspensionerade förutsätts det att personen inte har fått pension på basis av den egna yrkesbanan enligt något pensionslag (gäller inte deltidspension) på två år. Detta innebär att i antalet ålderspensionerade endast inräknas de som direkt eller via deltidspension har ålderspensionerats, men inte sådana som pensionerats via andra pensioner. Familjepensioner finns inte alls med i granskningen.

Sektorsvis görs granskningen alltid med hänsyn till den aktuella sektorn, vilket innebär att man i konklusionerna om pensioneringarna endast ger akt på pensionerna inom sektorn i fråga.

När det gäller hela arbetspensionssystemet förutsätts det att personen inte har haft pension från någondera sektorn på två år.

Med **arbetspensionsförsäkrade** avses i denna publikation personer som omfattas av pensionsskyddet och som inte får pension som grundar sig på den egna yrkesbanan (deltids-pension undantagen). Den arbetspensionsförsäkrade befolkningen under granskningsåret beräknas på basis av de arbetspensionsförsäkrade i slutet av föregående år.

Arbetspensionssystemet består av den privata och den offentliga sektorn. Av de arbetspensionsförsäkrade arbetar cirka tre av fyra inom den privata sektorn och var tredje inom den offentliga sektorn. Årligen arbetar ca 6% inom båda sektorerna.

Den **privata sektorn** omfattar år 2006 följande:

- Lagen om pension för arbetstagare APL
- Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden KAPL
- Lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare KoPL
- Lagen om sjömanspensioner SjPL
- Lagen om pension för företagare FöPL
- Lagen om pension för lantbruksföretagare LFöPL
- Lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare AvStöL

Den **offentliga sektorn** omfattar följande:

- Lagen om statens pensioner StPL
- Lagen om kommunala pensioner KomPL
- Pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan KyPL

Som pensioner inom den offentliga sektorn räknas dessutom pensioner enligt de gamla lagarna om pensioner inom staten, kommunerna och kyrkan, pensionerna för tjänstemän vid Folkpensionsanstalten och Finlands Bank samt pensioner som betalas av Ålands landskapsregering. Till pensionerna inom den offentliga sektorn räknas också pensionerna till riksdagsmän och till ledamöter i statsrådet.

4 Lagändringar som bör beaktas i tolkningen av statistiken

1.1.1986 Inom den privata sektorn infördes individuell förtidspension (undre åldersgräns 55 år) och förtida ålderspension (undre åldersgräns 60 år).

Inom den privata sektorn infördes lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (KoPL).

Åldersgränsen för arbetslöshetspension återställdes från 55 till 60 år, så att några nya åldersklasser inte längre inkluderas i arbetslöshetspensionen.

- Nästa gång gick en ny åldersklass i arbetslöshetspension först år 1991 efter fyllda 60 år.
- 1.1.1987 Inom den privata sektorn infördes deltidspension (den undre åldersgränsen 60 år).
- 1.7.1989 Inom den offentliga sektorn infördes individuell förtidspension (undre åldersgräns 55 år) förtida ålderspension (undre åldersgräns 58 år) och deltidspension (undre åldersgräns 58 år).
- 1.1.1991 Lagen om sjömanspensioner (SjPL) ändrades så att Sjömanspensionskassan anslöts till ansvarsfördelningssystemet inom den privata sektorn.
- 1.1.1994 Åldersgränsen för individuell förtidspension steg från 55 till 58 år (för personer födda efter 1939). Samtidigt lindrades villkoren för att få individuell förtidspension i viss mån. I gengäld åtstramades villkoren för att få arbetslöshetspension.
Åldersgränsen för deltidspension sjönk också inom den privata sektorn till 58 år.
- 1.1.1998 KoPL reviderades för att gälla alla som utför också mindre arbete inom den privata sektorn, dvs. man införde en lag om korttidsanställningar, som utvidgade antalet försäkrade. Motsvarande ändringar gjordes också i lagarna om arbetspension inom den offentliga sektorn.
- 1.7.1998 Åldersgränsen för deltidspension sjönk temporärt från 58 till 56 år.
- 1.1.2000 Åldersgränsen för individuell förtidspension steg från 58 till 60 år för personer födda efter 1943. Inom den offentliga sektorn kan åldersgränsen för personer födda åren 1944–1946 under vissa förutsättningar vara även 58 år och 59 år för personer födda år 1947.
Från villkoren för arbetslöshetspension avskaffades kravet på s.k. återstående tid.
- 1.1.2003 Den temporära sänkningen av åldersgränsen för deltidspension avskaffades och återställdes till 58 år för alla efter 1946 födda.
- 1.1.2004 Endast personer födda år 1943 eller före det kan få individuell förtidspension och inom den offentliga sektorn under vissa förutsättningar även personer födda åren 1944–1947.

1.1.2005 Allt arbete i 18–67 års ålder som fyller villkoren för försäkringsskyldighet enligt arbetspensionslagarna ska försäkras, även arbete vid sidan av pension. Tidigare var den undre åldersgränsen i lagarna om pension för arbetstagare 14 år, och försäkringsskyldigheten upphörde senast när personen fyllt 65 år.

Allt arbete i 18–67 års ålder ökar pensionen. Vid pensionsfall har den arbetspensionsförsäkrade rätt till pension, om det sammanlagda inkomstbeloppet under arbetshistorian har överstigit gränsbeloppet i lagen. Tidigare förutsatte rätten till pension för personer under 23 år utförande av arbete som omfattas av lagen i minst 12 månader.

Det är möjligt att flexibelt gå i ålderspension i 63–68 års ålder.

Personer som är födda efter år 1949 har inte längre rätt till arbetslöshetspension.

1 Effective retirement age and expected effective retirement age

The traditional ways of measuring effective retirement age, arithmetic mean and median, are not well suited to measuring changes over time. As the population ages, the average age of those who retire increases, even if the retirement risk in each age group does not change at all. For instance, the average age of those who retire would increase over the next ten years by about one year even if the retirement risk remained unchanged. The reason for this is the age structure of the Finnish population. During this period the large age groups of the post-war baby-boomers will retire.

The Finnish Centre for Pensions has developed an indicator to measure the effective retirement age, called expected effective retirement age (expectancy). The indicator describes the development in the effective retirement age. The indicator also reacts immediately and in the right direction to changes in retirement risk. The age structure of the population does not affect the indicator. The indicator was introduced in 2003. As regards the private sector the expected effective retirement age has been calculated from 1983 and as regards the whole earnings-related pension scheme from 1996.

The expectancy is calculated for both 25-year-olds and 50-year-olds. The expectancy for 25-year-olds is used as a general indicator, since it describes the whole population insured for earnings-related pension benefits which is already for the most part in active working life.

Of those who retire, only slightly more than 10 per cent are aged less than 50 years. In this group the nature of the illnesses and handicaps is often such that continued work is no longer possible. One reason for calculating the expectancy for 50-year-olds is that the retirement intentions of persons who have reached the age of 50 can be influenced by pension policy.

In Norway the effective retirement age is calculated in a corresponding way on the basis of an indicator based on life expectancy. Its development started at about the same time as in Finland. Without knowing it both countries ended up with a formula which is based on the same principles. Also in Sweden a similar indicator is nowadays in use. In the formulae used in Norway and in Sweden there are minor differences in the details compared to the Finnish one, but the principle is the same. In 2005 a working group was set up to study the inter-Nordic calculation formula and comparable data. The aim is to produce a joint report in 2007.

Definition and calculation mode of the expected effective retirement age

The expected effective retirement age describes the average effective retirement age for insured persons of a specific age on the assumption that the age-specific retirement risk and mortality rate for each age group remain at the level of the year of observation.

The expected effective retirement age is calculated by first calculating the insured persons' mortality rate and retirement risk for each age group during the year of observation. Using

these proportions it is possible to calculate how many of a group of insured of a certain size and of a certain age (for instance 100,000 25-year-olds) would retire within one year. The number of insured which remains at a one year higher age is obtained by subtracting from the original number those who have retired and the number of deceased calculated from the mortality rates. Continuing in this way age by age until the retirement age for an old-age pension, the calculated numbers of those retiring are obtained for each age group. The average age calculated from these assumed retirements is the expected effective retirement age.

The calculation formula for the expected effective retirement age:

The probability of retirement at age j is obtained from the formula:

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

and the expected effective retirement age is the age average of figures A_j :

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = retirement risk at age j
 y_j = mortality risk at age j
 m = chosen starting age

Until the end of 2004 the general retirement age in Finland was 65 years. Therefore the termination age in the formula was 65 years for 2004 and the years before that. From the beginning of 2005 the retirement age changed so that it is possible to retire on an old-age pension flexibly between the ages of 63 and 68 years. For this reason the upper age limit in the calculation formula for the expectancy was raised to 70 years as of 2005. However, the time series have not been interrupted due to this, since it has been estimated that raising the termination age from 65 to 70 years will increase the expectancy by only about 0.1 years.

Requirements set for the expectancy

- The indicator reacts in a correct way to changes in the retirement risk. It decreases when the retirement risk increases in some age group younger than the retirement age and increases when the retirement risk decreases.

- The indicator reacts only to changes in the retirement risk. It must not be affected by population phenomena such as the age structure of the population.
- The indicator reacts immediately to changes in the retirement risk, because the calculations are based on the number of new pensions (inflow). If the calculations were made on the number of retired (stock), the changes would show in the results only slowly.
- The statistical data needed for the calculation of the indicator is available. The Finnish Centre for Pensions maintains a centralised register of all earnings-related pensions and persons insured for earnings-related pension benefits, which makes an analysis based on the retirement risk possible.

The expected effective retirement age meets these four basic criteria quite well. A further criterion could be, for instance, international comparability. However, obtaining comparable data is problematic. It is also not very useful to calculate the expectancy for a small core group, since the number of new pensions in each age group in the core population should reflect the probability of retirement. This criterion already requires such a large core population that for instance calculating the expectancy for the personnel of a single company is not useful.

2 Development of the expected effective retirement age

In 2006 the expected effective retirement age in the earnings-related pension scheme was 59.5 years. The increase from the previous year was 0.4 years. A corresponding increase of 0.4 years occurred in the expectancy for 50-year-olds, which in 2006 was 61.5 years. On the other hand, in 2004 and 2005 the expectancy figures were the same: 59.1 years for 25-year-olds and 61.1 years for 50-year-olds.

Through the 2005 pension reform everyone obtained the possibility of retiring on an old-age pension without any reduction already at the age of 63 instead of the previous 65 years. During its first year an estimated 11,000 persons made use of this opportunity offered by the reform at the age of 63 or 64 years. Without these retired persons the value of the expectancy in 2005 would have been 0.2 years higher. In 2006 the frequency of retirement in the age group 63-64 years however decreased and employment increased. For this reason the expectancy now started showing a clearly increasing trend.

In 1996–2005 the changes in the expected effective retirement age were small. However, since the beginning of the 2000s a slightly rising trend can be observed in the expectancy. The main explanation for this is the positive development for over 50-year-olds. Especially the employment rate for persons who have reached the age of 60 has increased and retirement

been postponed. The expectancy for 50-year-olds has increased over the 2000s by one year already. This increase of course also shows in the expectancy for 25-year-olds, but not as strongly.

In the private sector the expectancy for both 25-year-olds and 50-year-olds increased by 0.4 per cent in 2006. In the public sector the increase was slightly larger, i.e. the expectancy for 25-year-olds increased by 0.5 years and the expectancy for 50-year-olds by 0.6 years.

In 2006 the expectancy in the private sector was 59.8 years for 25-year-olds. At its lowest the expectancy was in 1986 (56.6 years). At that time the legislation on flexible pension arrangements in the private sector took effect, i.e. the individual early retirement pension and the early old-age pension. Also the expectancy for 50-year-olds (61.8 years in 2006) shows a clearly increasing trend after the dive in 1986 (58.4 years).

The difference between men and women has clearly narrowed in recent years. In earlier years the expectancy for women was lowered by the former pension arrangements where women had lower retirement ages than men. Such arrangements were very common before the introduction of the Equal Opportunities Act. However, there is still some difference showing in Figure 4 on page 42, which shows the expectancy for all age groups from 25 years onwards. The figure shows that with age the situation changes so that the expectancy for women is higher than for men up to approximately the age of 50, after which it is lower than for men. The lower value of the expectancy for younger men can be explained by the fact that in these age groups the retirement risk regarding disability pensions for men is high compared to that for women. The difference levels out with age.

Factors affecting the future

The postponement of effective retirement by 2-3 years, which was set as the main long-term objective in pension policy, is monitored through the expected effective retirement age for 25-year-olds. However, the expected effective retirement age is affected by several factors. Therefore it is difficult to assess when the objective has been achieved.

In any case the 2005 pension reform is expected to increase the effective retirement age. In 2004 the Finnish Centre for Pensions produced estimates of the development of the expected effective retirement age for the next few years. At the time, the expectancy was expected to increase clearly from the level of 2003, because the reform included several measures which aimed at raising the effective retirement age. These include, for instance, financial incentives: a longer period of work between ages 63 and 68 means a higher old-age pension due to the accelerated accrual rate of 4.5%. It was estimated that the expectancy will increase by 0.7 years by 2010. Correspondingly the estimated increase by 2015 was 1.2 years.

Now it seems that the expectancy increases even faster than assumed. The main indicators show that the employment rate and frequency of retirement among ageing persons have developed in the planned direction in recent years. Currently there are also no factors in sight

which would interrupt this favourable development. However, here the development in employment rates and in the economy play key roles.

Through the pension reform the unemployment pension will be phased out as a separate type of pension after the transition period. This is also estimated to have a postponing effect on effective retirement in the future. The unemployment pension has for a long time been an important retirement pathway (see Figures 6a and 6b on page 47 and Table 3 on page 50).

An increasing effect on the expected effective retirement age is also achieved when those who take a part-time pension are not considered as retired. They are considered as retired only when they after the part-time pension retire on some other pension, most often an old-age pension. Recipients of a part-time pension are considered as insured, because the part-time pension is a type of pension which presupposes employment.

To evaluate the effect of the part-time pension Figure 5 on page 42 shows the results for the expectancy also when taking into account the recipients of a part-time pension half as retired and half as gainfully employed. The effect on the expectancy is less than six months. In 2006 there were a good 30,000 recipients of a part-time pension.

A factor which also increases the expectancy is the diminishing use of lower retirement ages in the public sector. Of those who retire from the public sector some people still have so-called personal or occupational retirement ages.

3 Concepts used

The effective retirement age is described by three indicators: **the expected effective retirement age, the median** and **the average age**. The formula for calculating the expected effective retirement age is explained on page 29. The median age is the middle-most observation, i.e. fifty per cent of those retired are younger than this and fifty per cent are older. The average age is the arithmetic mean of the ages of the retired persons. When calculating the median and the average age, the age at the start of the pension is used.

The numbers presented describe the effective retirement age in different ways and are thus suitable for different purposes. Therefore it is justifiable to publish all three numbers also in the future. For instance international comparisons usually use the average. The average is also a number everyone knows and understands, and therefore is also often used. On the other hand, since the distribution of the effective retirement age is very skew, the middle-most observation, i.e. the median, describes a very typical effective retirement age. The expectancy in its turn best describes the changes over time in the effective retirement age.

The persons having retired on an earnings-related pension during the year of statistics includes persons whose pension based on their own work history (other than part-time pensions) started during the year in question or whose entitlement to a pension started earlier but whose pension decision was issued only in the year of statistics. A further requirement is that the

person has not received a pension based on his own work history (does not concern part-time pensions) for at least two years. For the figures regarding each type of pension the requirement is that the person has not received a pension of that type for two years. In the figures regarding persons having retired on an old-age pension and all persons having retired on an earnings-related pension the requirement is that the person has not received a pension of any type based on his own work history (does not concern part-time pensions) for two years. In other words, those who have retired on an old-age pension only include those who have retired directly on an old-age pension and those who have changed from a part-time pension to an old-age pension, but not those who have changed from some other type of pension to an old-age pension. Survivors' pensions are not included at all in the analysis.

The analysis per sector is always carried out from the viewpoint of the relevant sector, in other words, when considering retirement only the pensions of the sector in question are surveyed. For the whole earnings-related pension scheme the criterion is that the person has not received a pension from either sector for two years.

In this publication, **insured persons within the earnings-related pension scheme** are persons covered for pension benefits who do not receive any pension based on the person's own work history (excluding part-time pensions). When determining the population insured for earnings-related pension benefits for the year of observation, the situation at the end of the previous year is used.

The earnings-related pension scheme consists of the private and the public sector. About three-fourths of those insured for earnings-related pension benefits work in the private sector and one-third in the public sector. Annually the proportion of people working in both sectors is approximately 6%.

The private sector includes in 2006:

- Employees' Pensions Act TEL
- Temporary Employees' Pensions Act LEL
- Pensions Act for Performing Artists and Certain Groups of Employees TaEL
- Seamen's Pensions Act MEL
- Self-Employed Persons' Pensions Act YEL
- Farmers' Pensions Act MYEL
- Act on Farmers' Early Retirement aid LUTUL

The public sector includes:

- State Employees' Pensions Act VEL
- Local Government Pensions Act KuEL
- Evangelical-Lutheran Church Pensions Act KiEL

Public-sector pensions also include state employees', local government and Church pensions under the old legislation, pensions for the personnel of the Social Insurance Institution (Kan-

saneläkelaitos Kela) and of the Bank of Finland as well as pensions paid by the regional government of Åland. Public-sector pensions further include pensions for the Members of Parliament and for members of the Finnish Government.

4 Legislative changes to be taken into account in the analysis of the statistics

- 1.1.1986 In the private sector the individual early retirement pension (lower age limit 55 years) and the early old-age pension (lower age limit 60 years) were introduced.
- In the private sector the Freelance Employees' Pensions Act (TaEL) took effect.
- A decision was taken to change the age limit for the unemployment pension from 55 years back to 60 years so that new age groups are no longer entitled to an unemployment pension. The next time a new age group became eligible for an unemployment pension in 1991 after reaching the age of 60.
- 1.1.1987 In the private sector the part-time pension (lower age limit 60 years) was introduced.
- 1.7.1989 In the public sector the individual early retirement pension (lower age limit 55 years), the early old-age pension (lower age limit 58 years) and the part-time pension (lower age limit 58 years) were introduced.
- 1.1.1991 The Seamen's Pensions Act (MEL) was changed so that the Seamen's Pension Fund was linked to the private-sector system for division of liabilities.
- 1.1.1994 The age limit for the individual early retirement pension was increased from 55 to 58 years (for persons born after 1939). At the same time the entitlement criteria for the individual early retirement pension were made slightly less strict. Correspondingly the entitlement criteria for the unemployment pension were tightened.
- The age limit for the part-time pension was also in the private sector lowered to 58 years.
- 1.1.1998 TaEL was reformed to include also all very short-term jobs in the private sector, so a pensions act for short-term temporary jobs took effect, and the group of insured persons was extended. Corresponding changes were also made to the public-sector pension acts.
- 1.7.1998 The age limit for the part-time pension was temporarily lowered from 58 to 56 years.

1.1.2000 The age limit for the individual early retirement pension was raised from 58 to 60 years for persons born after 1943. In the public sector the age limit for persons born in 1944–1946 may on certain conditions also be 58 years and for persons born in 1947 59 years.

The requirement concerning the right to a pension component for projected pensionable service was removed from the entitlement criteria for the unemployment pension.

1.1.2003 The temporary lowering of the age limit for the part-time pension was ended, and the age limit was changed back to 58 years for everybody born after 1946.

1.1.2004 The individual early retirement pension can now be granted only to persons born in 1943 and earlier, in the public sector on certain conditions also to persons born in 1944–1947.

1.1.2005 Insurance has to be taken out for all work carried out between the ages of 18 and 67 which meets the criteria for the liability to take out pension insurance as determined in the pension acts, including work alongside receipt of a pension. Earlier the lower age limit in the pension acts for employees was 14 years and the liability to take out pension insurance ended at the latest at the age of 65.

All work carried out between the ages of 18 and 67 accrues a pension. In the event of a pension contingency the person insured for pension benefits is entitled to a pension, if the total amount of earnings during the working career exceeds the limit laid down in the act. Earlier one requirement for pension entitlement for persons aged under 23 was that they had accumulated at least 12 months of time in employment covered by the act.

The old-age pension may be taken flexibly between the ages of 63 and 68.

Persons born after 1949 are no longer entitled to an unemployment pension.

I Eläkkeellesiirtymisikä
Pensioneringsålder
Effective retirement age

Kuvio 1 Eläkkeellesiirtymisiän odote

Figur 1 Förväntad pensioneringsålder

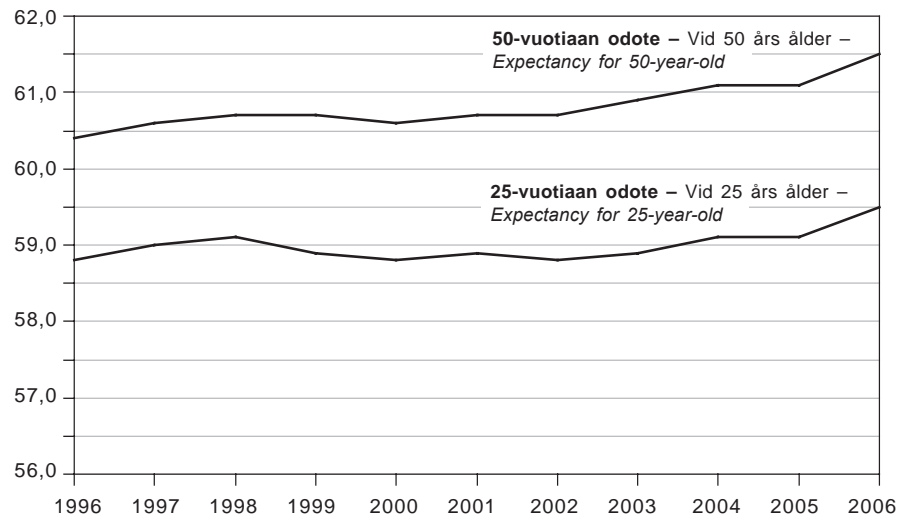
Chart 1 Expected effective retirement age (i.e. expectancy)

1.a Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

1.a Alla nya arbetspensionerade

1.a All persons retired on an earnings-related pension

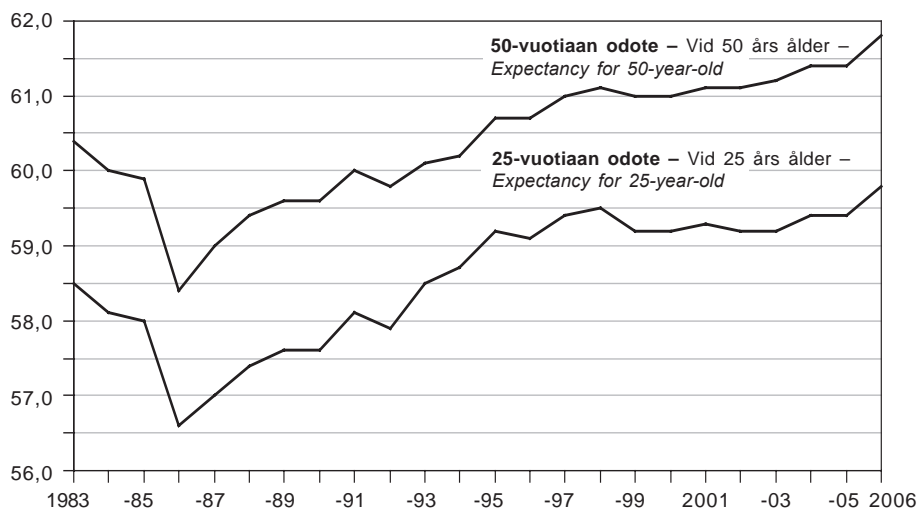
Odote – Förväntad – Expectancy

1.b Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

1.b Nya pensionerade inom privata sektorn

1.b Persons retired from the private sector

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 2 Eläkkeellesiirtymisiän odote sukupuolittain

Figur 2 Förväntad pensioneringsålder efter kön

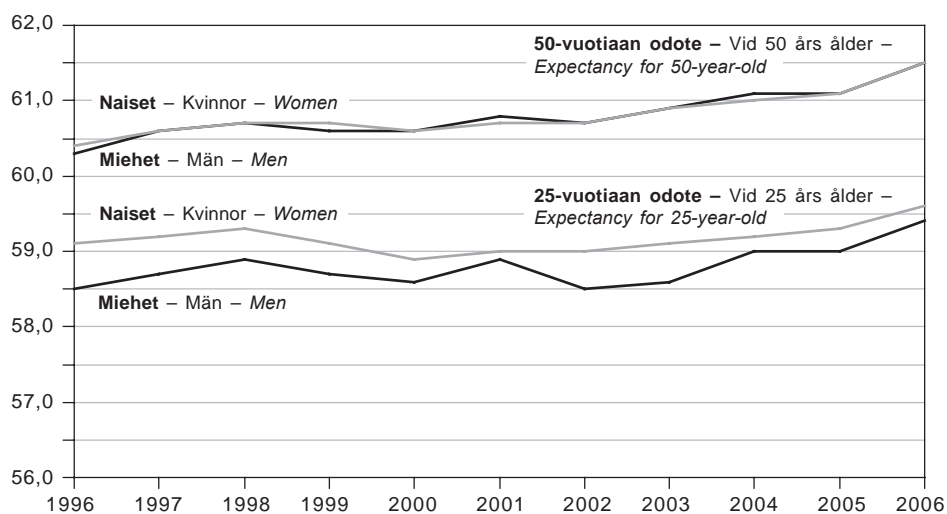
Chart 2 Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by gender

2.a Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

2.a Alla nya arbetspensionerade

2.a All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

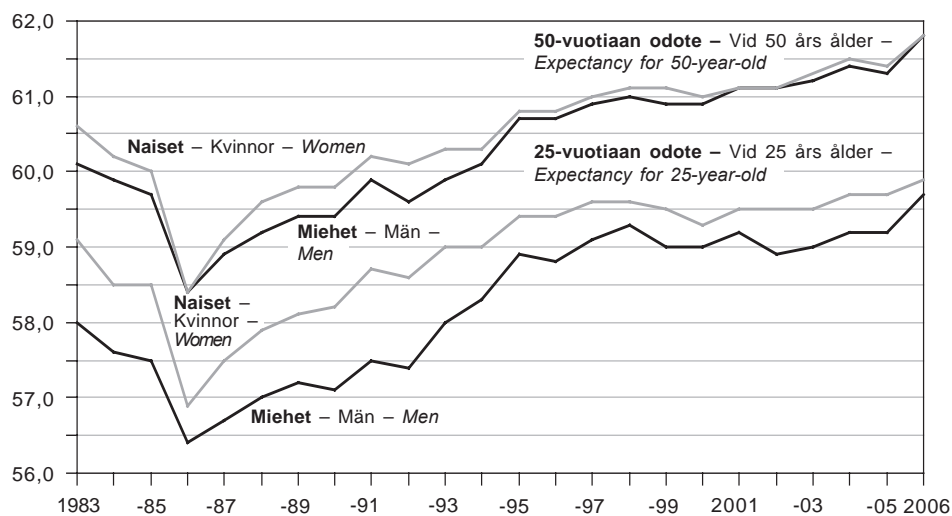

2.b Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

2.b Nya pensionerade inom privata sektorn

2.b Persons retired from the private sector

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 3 Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani

Figur 3 Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median

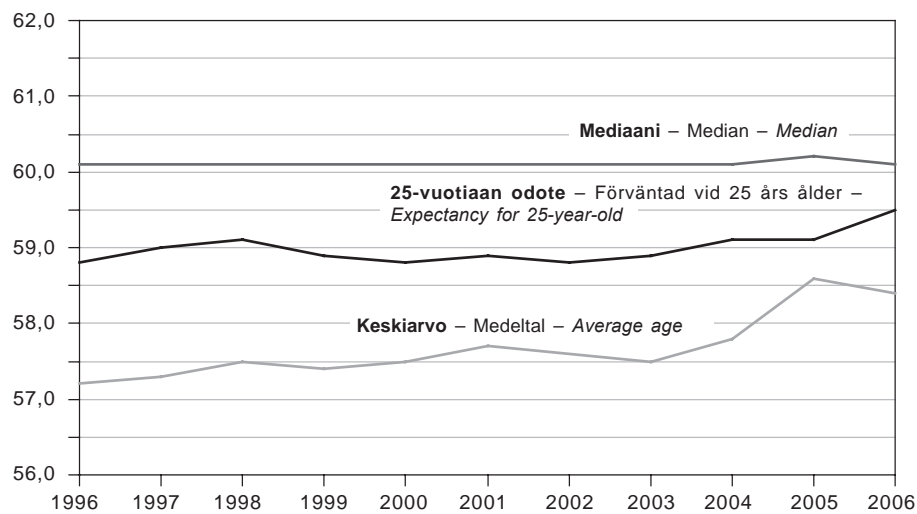
Chart 3 Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median age

3.a Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

3.a Alla nya arbetspensionerade

3.a All persons retired on an earnings-related pension

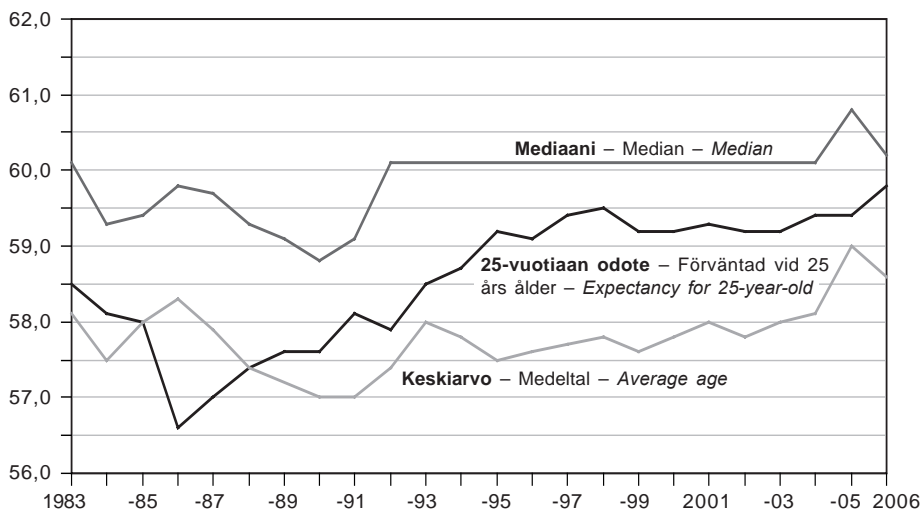
Ikä – Ålder – Age

3.b Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

3.b Nya pensionerade inom privata sektorn

3.b Persons retired from the private sector

Ikä – Ålder – Age

Kuvio 4 Eläkkeellesiirtymisiän odote ikäluokittain

Figur 4 Förväntad pensioneringsålder efter åldersgrupp

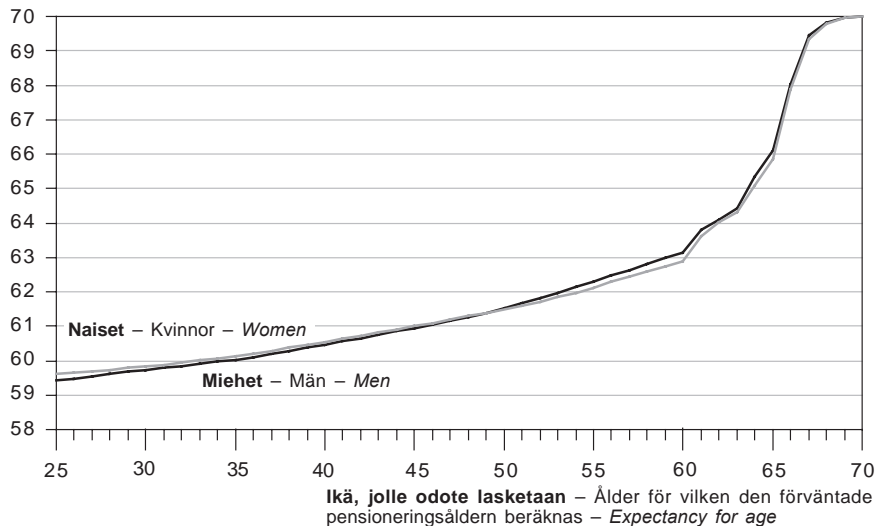
Chart 4 Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by age group

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

Alla nya arbetspensionerade

All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 5 Osa-aikaeläkkeen vaikutus eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen

Figur 5 Deltidspensionens inverkan på den förväntade pensioneringsåldern

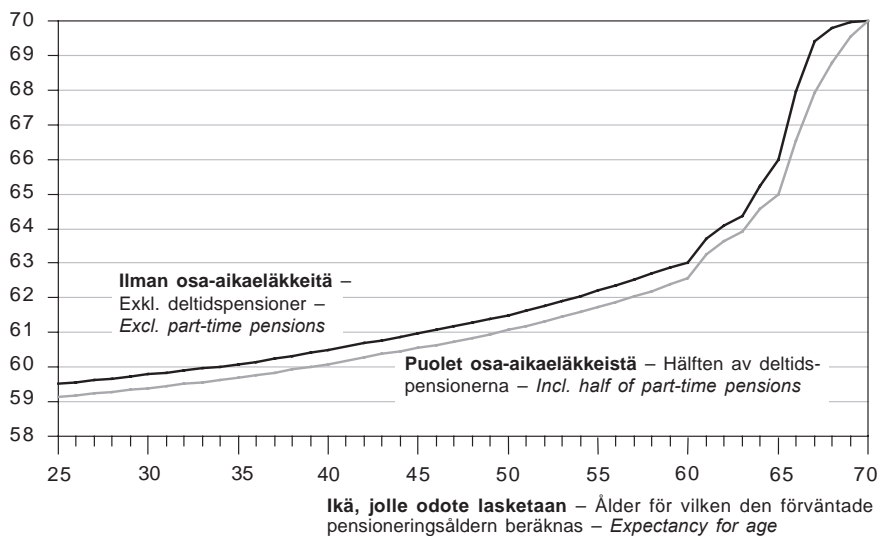
Chart 5 Effect of the part-time pension on the expected effective retirement age

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

Alla nya arbetspensionerade

All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

1 Eläkkeellesiirtymisiän odote 25- ja 50-vuotiaille

1 Förväntad pensioneringsålder för 25- och 50-åringar

1 Expected effective retirement age (i.e. expectancy) for 25- and 50-year-olds

25-vuotiaalle laskettu odote Beräknats för 25-åringar Calculated for age 25			50-vuotiaalle laskettu odote Beräknats för 50-åringar Calculated for age 50		
Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women	Kaikki Samtliga Total	Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women	Kaikki Samtliga Total

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – All persons retired on an earnings-related pension

1997	58,7	59,2	59,0	60,6	60,6	60,6
1998	58,9	59,3	59,1	60,7	60,7	60,7
1999	58,7	59,1	58,9	60,6	60,7	60,7
2000	58,6	58,9	58,8	60,6	60,6	60,6
2001	58,9	59,0	58,9	60,8	60,7	60,7
2002	58,5	59,0	58,8	60,7	60,7	60,7
2003	58,6	59,1	58,9	60,9	60,9	60,9
2004	59,0	59,2	59,1	61,1	61,0	61,1
2005	59,0	59,3	59,1	61,1	61,1	61,1
2006	59,4	59,6	59,5	61,5	61,5	61,5

Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – Persons retired on a private-sector pension

1997	59,1	59,6	59,4	60,9	61,0	61,0
1998	59,3	59,6	59,5	61,0	61,1	61,1
1999	59,0	59,5	59,2	60,9	61,1	61,0
2000	59,0	59,3	59,2	60,9	61,0	61,0
2001	59,2	59,5	59,3	61,1	61,1	61,1
2002	58,9	59,5	59,2	61,1	61,1	61,1
2003	59,0	59,5	59,2	61,2	61,3	61,2
2004	59,2	59,7	59,4	61,4	61,5	61,4
2005	59,2	59,7	59,4	61,3	61,4	61,4
2006	59,7	59,9	59,8	61,8	61,8	61,8

Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – Persons retired on a public-sector pension

1997	58,9	59,3	59,2	60,9	60,8	60,8
1998	59,0	59,3	59,2	61,0	60,9	60,9
1999	58,8	59,1	59,0	60,9	60,9	60,9
2000	58,2	58,8	58,6	60,4	60,6	60,5
2001	58,6	59,0	58,8	60,7	60,7	60,7
2002	58,2	59,0	58,6	60,5	60,7	60,6
2003	58,3	59,0	58,8	60,8	60,9	60,8
2004	58,9	59,1	59,0	61,1	61,0	61,0
2005	59,0	59,3	59,2	61,2	61,2	61,2
2006	59,6	59,8	59,7	62,0	61,8	61,8

2 Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani

2 Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median

2 *Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median*

Miehet Män Men			Naiset Kvinnor Women			Kaikki Samtliga Total		
Odote För- väntad Expec- tancy	Keski- arvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median	Odote För- väntad Expec- tancy	Keski- arvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median	Odote För- väntad Expec- tancy	Keski- arvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – All persons retired on an earnings-related pension

1997	58,7	56,7	60,1	59,2	57,9	60,1	59,0	57,3	60,1
1998	58,9	57,1	60,1	59,3	57,9	60,1	59,1	57,5	60,1
1999	58,7	57,0	60,1	59,1	57,8	60,1	58,9	57,4	60,1
2000	58,6	57,1	60,1	58,9	57,9	60,1	58,8	57,5	60,1
2001	58,9	57,3	60,1	59,0	58,1	60,1	58,9	57,7	60,1
2002	58,5	57,1	60,1	59,0	58,1	60,1	58,8	57,6	60,1
2003	58,6	57,1	60,1	59,1	57,9	60,1	58,9	57,5	60,1
2004	59,0	57,5	60,1	59,2	58,2	60,1	59,1	57,8	60,1
2005	59,0	58,5	60,3	59,3	58,8	60,1	59,1	58,6	60,2
2006	59,4	58,3	60,1	59,6	58,6	60,1	59,5	58,4	60,1

Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – Persons retired on a private-sector pension

1997	59,1	57,1	60,1	59,6	58,3	60,1	59,4	57,7	60,1
1998	59,3	57,4	60,1	59,6	58,2	60,1	59,5	57,8	60,1
1999	59,0	57,2	60,1	59,5	58,0	60,1	59,2	57,6	60,1
2000	59,0	57,4	60,1	59,3	58,2	60,1	59,2	57,8	60,1
2001	59,2	57,6	60,1	59,5	58,4	60,1	59,3	58,0	60,1
2002	58,9	57,4	60,1	59,5	58,4	60,1	59,2	57,8	60,1
2003	59,0	57,6	60,1	59,5	58,4	60,1	59,2	58,0	60,1
2004	59,2	57,8	60,1	59,7	58,5	60,1	59,4	58,1	60,1
2005	59,2	58,8	60,8	59,7	59,2	60,8	59,4	59,0	60,8
2006	59,7	58,5	60,3	59,9	58,7	60,2	59,8	58,6	60,2

Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – Persons retired on a public-sector pension

1997	58,9	56,3	60,1	59,3	57,3	60,1	59,2	56,9	60,1
1998	59,0	56,6	60,1	59,3	57,5	60,1	59,2	57,1	60,1
1999	58,8	56,6	60,1	59,1	57,3	60,1	59,0	57,0	60,1
2000	58,2	56,6	60,1	58,8	57,3	60,1	58,6	57,0	60,1
2001	58,6	57,1	60,1	59,0	57,8	60,1	58,8	57,5	60,1
2002	58,2	56,9	60,1	59,0	57,8	60,1	58,6	57,4	60,1
2003	58,3	56,8	60,1	59,0	57,5	60,1	58,8	57,2	60,1
2004	58,9	57,5	60,1	59,1	58,0	60,1	59,0	57,8	60,1
2005	59,0	58,2	60,1	59,3	58,5	60,1	59,2	58,4	60,1
2006	59,6	58,1	60,1	59,8	58,5	60,1	59,7	58,4	60,1

Eläkkeellesiirtymisiän odote on laskettu 25-vuotiaalle. – Den förväntade pensioneringsåldern har beräknats för 25-åringar. – *The expected effective retirement age has been calculated for 25-year-olds.*

II Työeläkkeelle siirtyneet

Nya arbetspensionerade

*Persons retired on an
earnings-related pension*

Kuvio 6 Työeläkkeelle vuonna 2006 siirtyneet

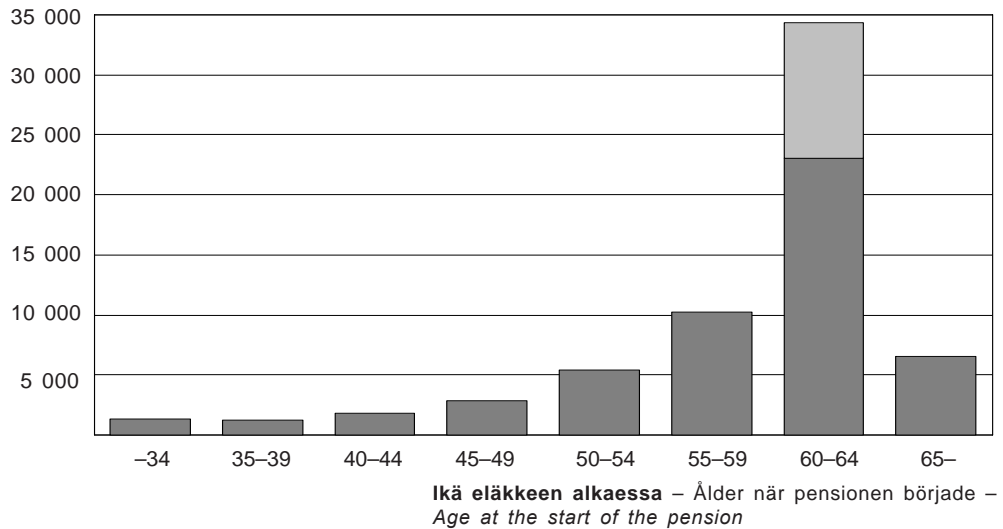
Figur 6 Nya arbetspensionerade år 2006

Chart 6 Persons having retired on an earnings-related pension in 2006

6.a Kaikki ikäryhmittäin

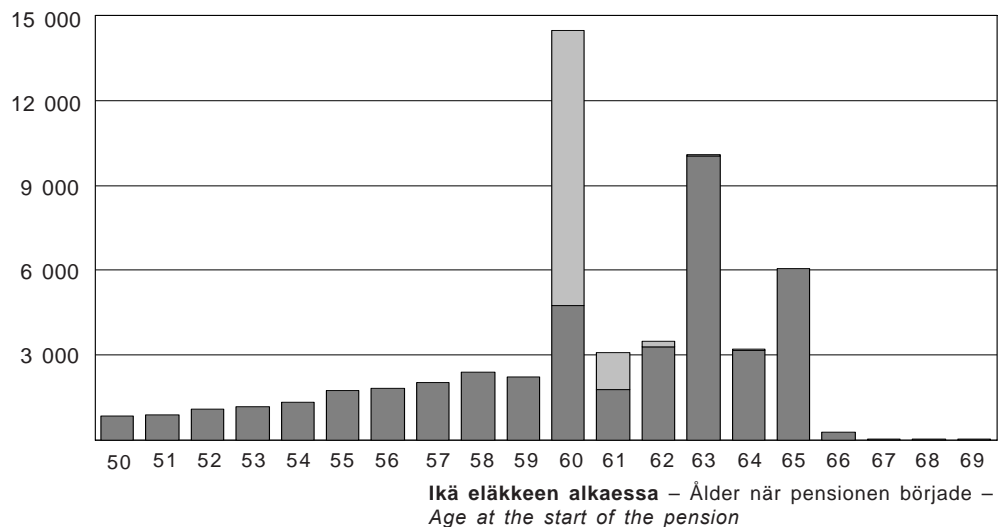
6.a Alla efter åldersgrupp

6.a All persons by age group

6.b 50–69-vuotiaat yksivuotisikäluokittain

6.b 50–69-åriga efter enåriga åldersgrupper

6.b 50–69-year-olds by one-year age groups

 Työttömyyseläkkeelle siirtyneet – Nypensionerade med arbetslöshetspension – Persons having retired on an unemployment pension

 Muulle eläkkeelle siirtyneet – Nypensionerade med andra pensionsslag – Persons retired on some other type of pension

Kuvio 7 Työeläkkeelle siirtyneet 55–69-vuotiaat iän mukaan

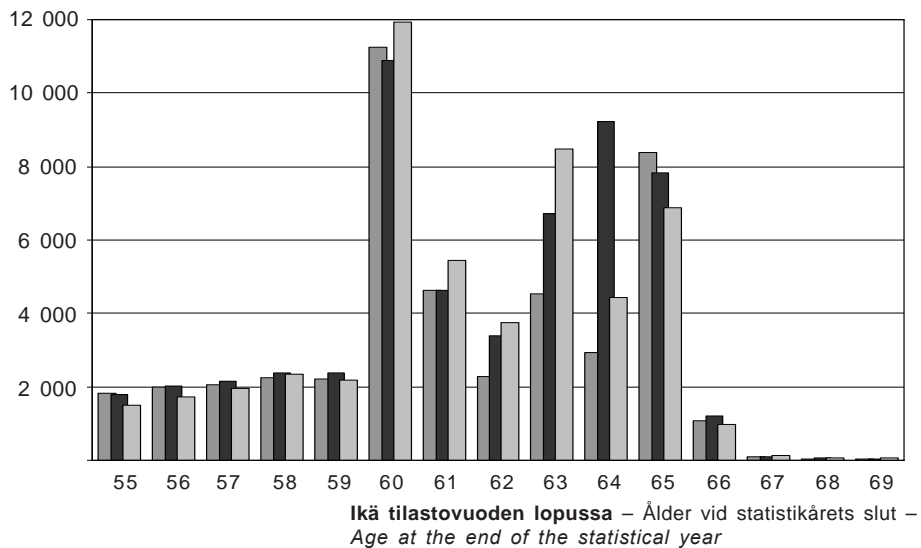
Figur 7 Nya 55–69-åriga arbetspensionerade efter ålder

Chart 7 Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, by age

7.a Lukumäärä

7.a Antal

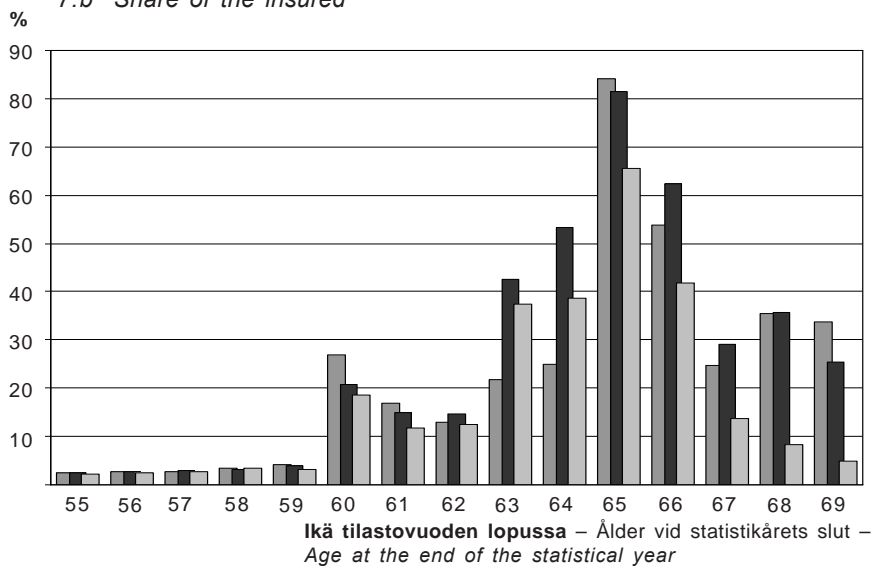
7.a Number

7.b Osuus työeläkevakuutetuista

7.b Andel av arbetspensionsförsäkrade

7.b Share of the insured

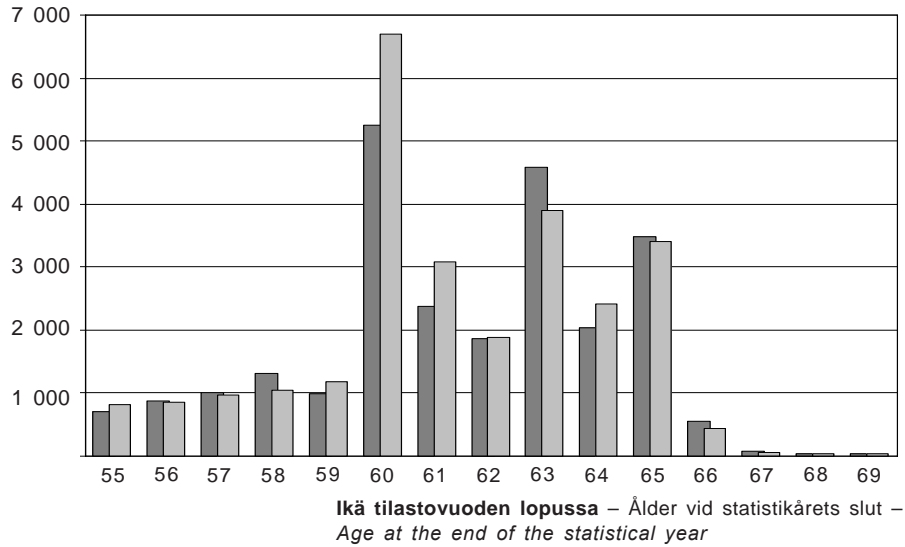
2004 2005 2006

Kuvio 8 Työeläkkeelle siirtyneet 55–69-vuotiaat sukupuolen mukaan
 Figur 8 Nya 55–69-åriga arbetspensionerade efter kön
 Chart 8 Persons having retired on an earnings-related pension, aged 55–69, by gender

8.a Lukumäärä

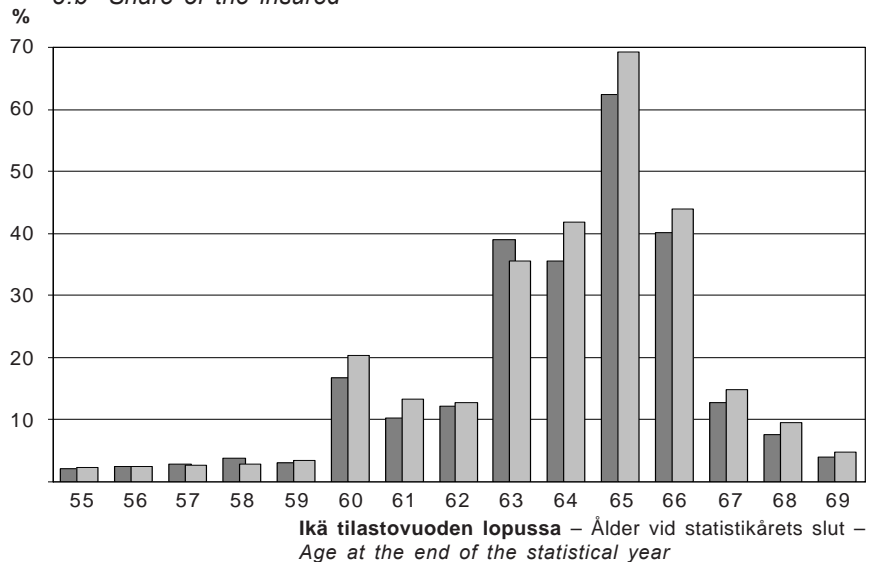
8.a Antal

8.a Number

8.b Osuus työeläkevakuutetuista

8.b Andel av arbetspensionsförsäkrade

8.b Share of the insured

■ Miehet – Män – Men ■ Naiset – Kvinnor – Women

3 Työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan**3 Nya arbetspensionerade efter pensionsslag****3 Persons having retired on an earnings-related pension by pension benefit**

Vanhuuseläke Ålderspension <i>Old-age pension</i>		Työttö- myys- eläke Arbets- löshets- pension <i>Un- employment pension</i>	Työkyvyttömyyseläke Invalidpension <i>Disability pension</i>		Maatalouden erityis- eläke Special- pension för lantbruks- företagare <i>Special pension for farmers</i>	Kaikki eläkkeelle siirtyneet Alla nypen- sionerade <i>All new retirees</i>	Osa-aika eläkkeelle siirtyneet Nya deltids- pensions- tagare <i>Persons started to receive part-time pension</i>
Kaikki Samtliga <i>All</i>	Varhennettu vanhuus- eläke Förtida ålders- pension <i>Early old-age pension</i>		Kaikki Samtliga <i>All</i>	Yksilöllinen varh.eläke Individuell förtidspension <i>Individual early retire- ment pension</i>			

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade –
All persons retired on an earnings-related pension

1997	14 252	2 780	11 786	19 835	2 934	1 574	46 971	2 298
1998	14 969	2 727	13 391	19 577	2 585	1 642	49 198	5 707
1999	15 969	2 895	12 835	21 891	2 843	2 286	52 578	9 547
2000	16 999	3 590	12 853	22 839	2 618	1 492	53 667	9 455
2001	18 769	4 114	14 784	23 325	2 686	1 263	57 691	8 995
2002	19 564	4 152	11 505	25 223	2 685	1 273	57 211	16 114
2003	19 106	4 208	11 278	25 885	2 255	1 004	56 979	8 232
2004	20 853	4 046	10 550	26 004	1 683	1 037	58 154	3 524
2005	30 217	2 467	10 091	25 853	698	1 362	67 088	4 869
2006	27 103	1 933	11 296	24 399	167	1 213	63 714	6 154

Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn –
Persons retired on a private-sector pension

1997	11 028	3 028	11 441	18 289	2 663	1 574	42 026	975
1998	10 806	3 089	13 012	17 914	2 347	1 642	43 114	2 677
1999	11 510	3 224	12 622	20 187	2 584	2 286	46 358	5 505
2000	13 296	3 894	12 604	21 156	2 444	1 492	48 263	5 620
2001	14 556	4 480	14 520	21 576	2 493	1 263	51 652	5 644
2002	15 538	4 572	11 355	23 494	2 513	1 273	51 439	10 113
2003	16 566	4 195	11 143	24 037	2 075	1 004	52 540	5 544
2004	17 077	3 721	10 418	24 447	1 533	1 037	52 780	2 221
2005	27 875	1 611	9 739	23 870	577	1 362	62 642	3 040
2006	22 691	1 225	11 081	22 403	106	1 213	57 196	3 626

Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn –
Persons retired on a public-sector pension

1997	8 329	869	4 396	9 142	1 463	.	21 814	1 331
1998	8 914	808	5 225	9 669	1 323	.	23 750	3 052
1999	9 621	889	5 124	10 974	1 440	.	25 659	4 061
2000	9 901	1 159	5 459	11 685	1 248	.	26 957	3 857
2001	11 226	1 439	6 452	11 873	1 309	.	29 468	3 371
2002	11 837	1 517	5 335	13 201	1 384	.	30 301	6 048
2003	10 820	1 624	5 520	13 636	1 090	.	29 897	2 722
2004	12 569	1 763	5 194	13 829	899	.	31 505	1 041
2005	15 526	2 811	5 269	14 259	440	.	34 966	1 849
2006	15 213	1 987	5 667	13 631	137	.	34 437	2 550

Vanhuuseläkkeissä ovat mukana vain suoraan tai osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet, eivät ns. jatkoeläkkeet. – I ålderspensionerna ingår endast nypensionerade som gått i ålderspension direkt eller efter deltids pension, inte s.k. fortsatta pensioner. – *The old-age pensions include only persons who have retired directly on an old-age pension or from a part-time pension to an old-age pension, not so-called continued pensions.*

III Työeläkevakuutetut

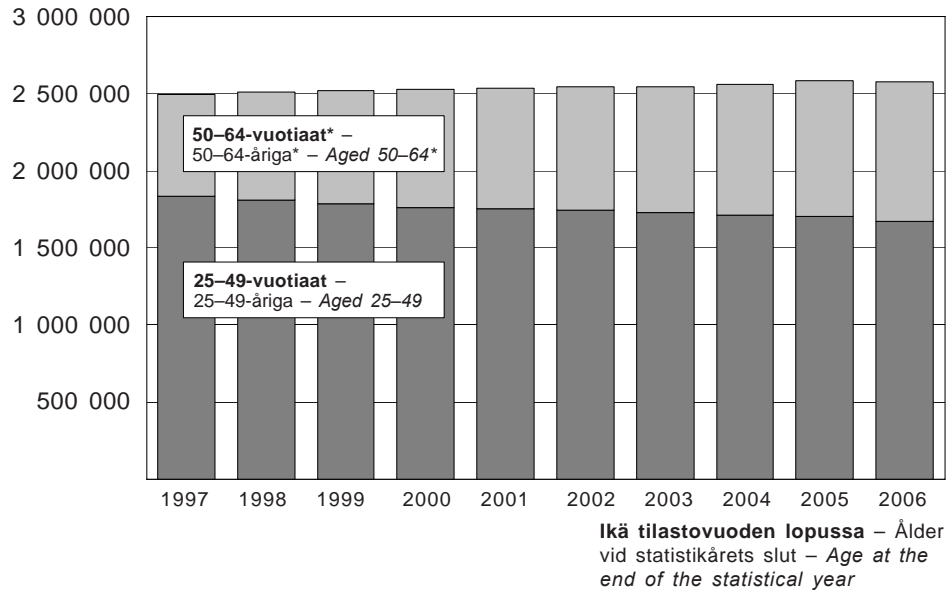
Arbetspensionsförsäkrade

*Persons insured
for earnings-related
pension benefits*

Kuvio 9 Työeläkevakuutetut ikäryhmittäin

Figur 9 Arbetspensionsförsäkrade efter åldersgrupp

Figure 9 Persons insured for earnings-related pension benefits by age group

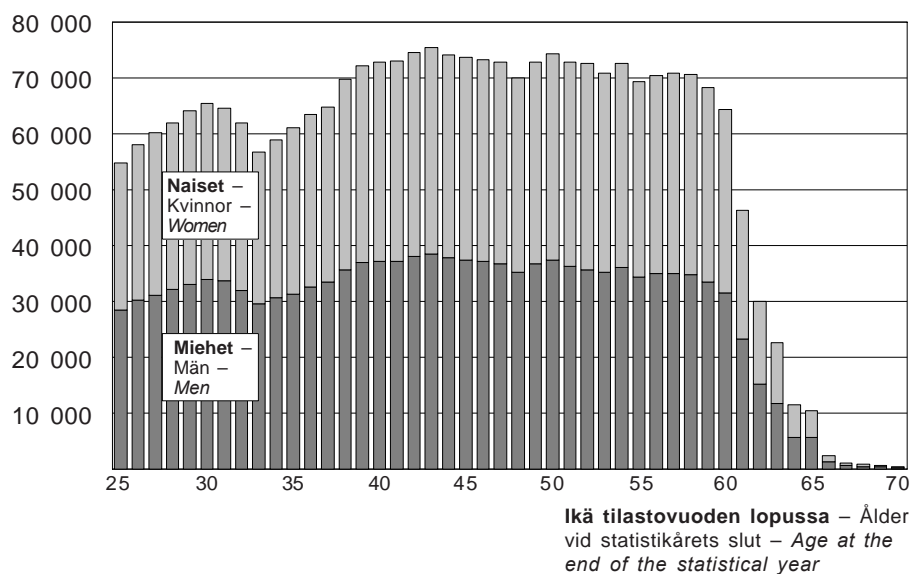

* Vuosina 2005 ja 2006 50-69-vuotiaat – Åren 2005 och 2006 50-69-åriga –
In 2005 and 2006 aged 50-69

Kuvio 10 Työeläkevakuutetut iän mukaan vuonna 2006

Figur 10 Arbetspensionsförsäkrade efter ålder år 2006

Figure 10 Persons insured for earnings-related pension benefits by age in 2006

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 2006

- 1/2006 Tilastoraportti vuoden 2004 kustannustenjaosta
- 2/2006 Yksityisen sektorin työsuhdetilastot vuonna 2004
- 3/2006 Yksityisen sektorin piiriin kuuluvat 1-vuotisikäluokittain vuonna 2004
- 4/2006 Yksityisen sektorin työeläkkeiden rahoitus vuosina 2002–2004
- 5/2006 Eläkkeellesiirtymisikä työeläkejärjestelmässä
- 6/2006 Effective retirement age in the Finnish earnings-related pension scheme
- 7/2006 Työeläkekuntoutus vuonna 2005

Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 2007

- 1/2007 Yksityisen sektorin työeläkkeiden rahoitus vuonna 2005
- 2/2007 Tilastoraportti vuoden 2005 kustannustenjaosta
- 3/2007 Yritysten työeläkemaksut vuonna 2005
- 4/2007 Yksityisen sektorin työsuhdetilastot vuonna 2005
- 5/2007 Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä